

JESENSKA DILEMA VLADNE KOALICIJE:

afere ali delovna mesta?

KAMOR DREGNEŠ...

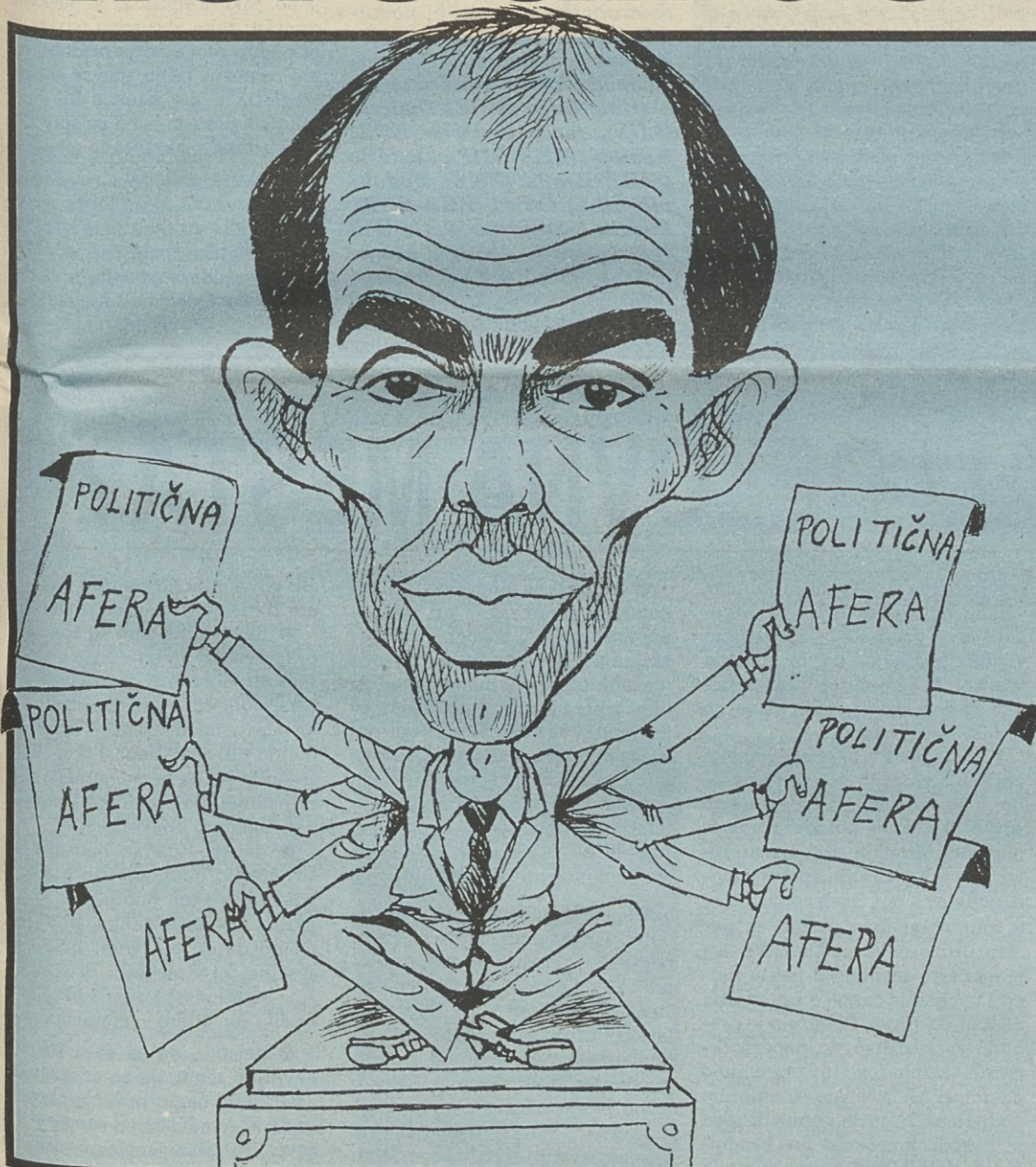

Kdor nam piše, kdor piše za nas, nihče ne more mimo Janeza Janše. Očitno se obenj spotakneš res povsod, kamor dregneš. Tudi ta številka DE ga je polna.

Med drugim boste našli v njej tudi izjavo Alberta Vodovnika o Janševi socialdemokratski stranki, ki ima v programu nalogo onemogočiti Svobodne sindikate.

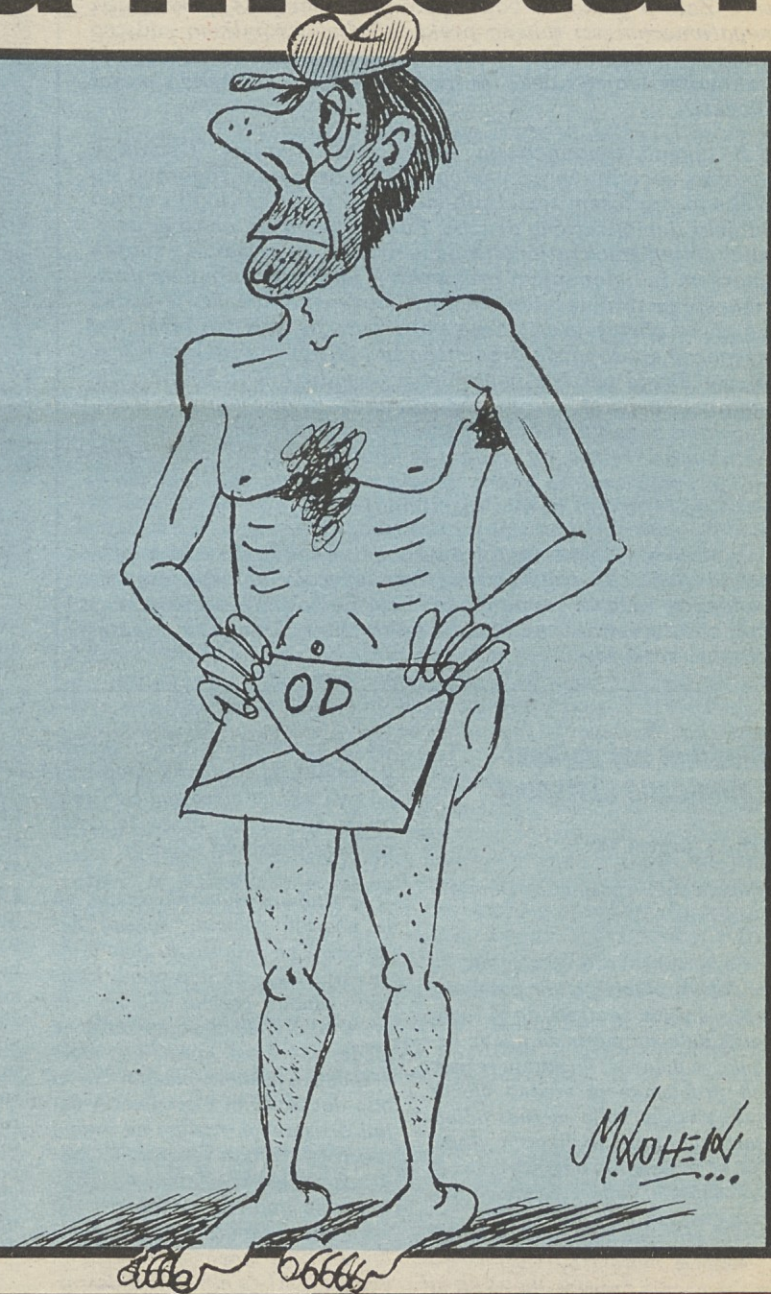
Zato sprašujemo predsednika Združene liste Janeza Kocjančiča, kje je meja sodelovanja njegove stranke v vladi, katere član je tudi socialdemokrat Janševega kova.

Kolikor vemo, Združena lista razglasa drugačen odnos do sindikatov. Ali njeni ministri res lahko sedijo v vladi z vođjo stranke, ki v svoj program zapiše obračunavanje z najmočnejšim slovenskim sindikatom?!

Afere,
škandali,
politične
zdrahe,
nebrzdana
prerivanja
za oblast...

O tem
piše
Sonja Lokar
na 3.
strani DE
in ugotavlja,
da bodo
jesenska
dilema
vladne
koalicije
vendarle
delovna
mesta
in
naraščajoča
revščina.

DE, sreda 14⁰⁰
TEMA DNEVA

Ne boste verjeli, toda vroče razprave v sredo popoldan se ne sučejo ne okoli vojnega ministra ne okoli direktorskih plač. Razvneja jih včerajšnje obleganje Intersparovega nakupovalnega središča v Ljubljani.

Večina trdi, da jih je sram. Toda – tudi ti so bili zraven! Končno, zakaj sram? Dobra ponudba in nizke cene bi ne sme zbuditi sramu pri kupcih, ampak prej pri kom drugem.

Mimogrede, morda bo kakšen nauk kapnil tudi tistim, ki se ukvarjajo s sindikalnimi konzumi?!

Prodaja je pač tehtnica z dvoje utežmi. Eno utež smo omenili, druga je kupna moč. Ko sindikati že govorijo o direktorskih plačah – smo se zamislili nad podatkom, s katerim nam je postregel ROS državnih in družbenih organov:

Na celotni znesek maja izplačanih plač je šlo 51,6 odstotka (!!!) za službena potovanja, pogodbeno dela, avtorske honorarje...

Na to, koliko so teh ugodnosti lahko deležni delavci, bomo skušali odgovoriti prihodnjic.

DIREKTORSKE
PLAČE

Najvišje
naj delijo
usodo
najnižjih!

Tema, o kateri toliko govorimo, a ob tem poznamo tako malo podatkov, so menili na tiskovni konferenci ZSSS. Preberite na 4. strani DE.

Piše: Martin Ivanič

Prazna vera v pravno državo

Nekako se ne morem iznebiti vtisa, da je zgodba o Sloveniji kot pravni državi zgolj futuristična pravljica. Dosedanje izkušnje z njo in verbalni dokazi o njenem obstoju iz ust politikov vse preveč spominjajo na že znano prakso. Tudi Janševi ugovori na revolt sodnikov zastran njihovega počasnega in nepričljivega raziskovanja afere z orožjem so v tem pogledu iz istega arzenala.

Je že res, da v normalno urejeni državi vsaka veja oblasti podleže javni kritiki. Vendar pa je ogromna razlika, če npr. sodno oblast kritizira visok državni ali politični funkcionar (za katerim povrh stoji še nerazpoznavna in pravno ne dovolj prepričljiva represivna sila) ali pa če to počno nemočni in pogosto povsem razčlovečenemu kolesju države prepuščeni državljani. V prvem primeru gre pokonci vsa država, da o kritizirani veji oblasti niti ne govorimo. V drugem primeru se bodisi za kritiko nihče ne zmeni ali pa se začno oblasti celo zanimati za šibke točke in vprašljive nagibe kritika.

Skratka, glede na odzivnost na Janševo kritiko in njegovo direktno in indirektno politično moč se ni mogoče iznebiti vtisa, da vseeno gre za določen pritisk na pravosodje in da je Janša s tem celo povsem zavestno računal. Zagotovo je, da s takšno kritiko lahko požanje več odobravanja kot kritike, saj je vse več državljanov in ustanov, ki silno dvomijo o normalni učinkovitosti slovenskega pravosodja. Ni pa nobenega dvoma, da je takšna kritika v končni fazi paralična prav za sodstvo. Po izkušnjah sodeč se bo še bolj trudilo, da s svojim ravnanjem v bodoče preventivno nevtralizira tovrstne kritike. Zato je jasno, da bodo spet mali državljani »pokasirali« negativne obresti takšne prakse. Tako ohromljeno sodstvo namreč še zlepa ne bo sposobno bistveno povečati obsega in kakovosti svojega dela in »prenos težišča« bo nekdo moral plačati.

S takšno tendenco pa se ni moč strinjati. Upadanje gnotne, socialne in pravne varnosti v državi bo zagotovo šlo v škodo predvsem temeljnih slojev, ki pa so po logiki stvari subjekt demokratične družbe. Funkcionarji so lahko le izvajalci volje demokratično urejene družbe. In če naj bi s svojim znanjem in delovanjem prispevali k napredovanju demokratičnosti in pravne utemeljenosti slovenske družbe, je jasno, da za to obstajajo ustrezne poti. Zato bi tudi od Janše kot nesporno sposobnega državnega in političnega funkcionarja, ki vse druge ves čas podučuje v poznavanju in tolmačenju zakonov, več kot upravičeno pričakovali, da razpravo o slovenskem sodstvu načne v parlamentu in se tam zavzema za učinkovite rešitve, ne pa da v že konfliktnem primeru, izrabljajoč svojo moč in vpliv, izvaja pritisk na sodstvo, da bi ravnalo tako, kot bi bilo njemu bolj všeč.

Pomilovanja vredno upiranje sodstva takšni kritiki je prozorna poza, ki zagotovo ne bo povečala splošne stopnje pravnega reda in ravnanja pri nas. Za to pa so neprimerno bolj zainteresirani mali ljudje kakor funkcionarji in vse številnejši verižniki.

Sindikati naj pojasni zamolčano skrivnost

DE 12. avgust 1993

Spoštovani gospod Dominik Oprešnik!

Razumem Vašo skrb, da bi zmanjšali preveliko brezposelnost v Sloveniji in še zlasti, da bi zagotovili delovna mesta za mlade delavke in delavce. V iskanju rešitev teh problemov je vredno vložiti naše znanje, voljo in tudi odločnost, da, tudi sindikatov. Toda, žal, se pri iskanju odgovorov na ta vprašanja z Vami v celoti ne morem strinjati.

Najprej moram za naše boljše razumevanje zapisati, da ZSSS ni enoten sindikat. To so sindikati – kar 20 nas je, ki so v mnogih stvareh popolnoma samostojni – tudi pri organiziranju stavk.

Stavke pa niso odvisne, k sreči, zgolj od volje sindikalnih voditeljev, temveč se v skladu z našimi pravili odloča o tem članstvo in obvelja večinska volja. Bilo bi sila podcenjujoče do delavcev in delavk, če bi mislili, da so stavke odvisne zgolj od razpoloženja ali prepričanja sindikalnih voditeljev. Pa saj tega tudi sami ne trdite. Zato zgolj kot pojasnilo – zadnje stavke kovinarjev ni organizirala Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, pač pa Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije (SKEI), ki je, seveda, povezan o drugimi sindikati v ZSSS.

SKEI je samostojno in v skladu s pravili tega sindikata poprašal po večinski volji svojega članstva, ali je za stavko, in za to dobil večinski pritrdilni odgovor.

Spoštovani Dominik, res je, da je pogosto socialni položaj delavke ali pa delavca, ki dela v industriji, lažji, če ima doma kmetijo, vendar osebno menim, da mora dobiti delavka ali delavec ne glede na to za opravljeno delo v tovarni pošteno plačilo. Ne bi bilo dobro, če bi v sindikatih delali pri stavkah razliko na osnovi lastništva zemlje – zato te evidence ne delamo, je nimamo. Tako Vam ne morem odgovoriti na vprašanje – koliko delavk in delavcev, ki je sodelovalo pri zadnji stavki SKEI, je hkrati tudi lastnikov kmetičke zemlje. Po mojem trdnem prepričanju velika večina stavekajočih živi izključno od svojega dela v tovarni.

O škodi, ki nastane pri stavkah, le tole: Res je – škoda nastane. Pravzaprav ni stavke, da ne bi nastala škoda, zato moramo vsi – ne le sindikati, storiti vse za to, da se problemi delavcev rešijo po mirni poti. Stavka naj ostane res zadnje sredstvo za obrambo temeljnih pravic delavstva. Če pa že pride do stavke in tudi do škode, se pa vprašajmo o vzrokih za stavko in še zlasti o ravnanju tistih, ki so delavce pripeljali v te razmere.

Vas pozdravlja

Dušan Semolič, predsednik ZSSS

Razkrinkana zarota

DE 12. avgust 1993

Humoristično kritični rubriki v DE »X-25« in »Vojaško politični komentar polkovnika Boruta Bobra« sem pisal jaz. To nista bili uredniški ali kolektivno pisani rubriki, temveč sta imeli enega avtorja in jasno ost pisanja! »Razkrinkane zarote« pa nisem pisal jaz.

Seveda se nisem čez noč prelevil v člana kluba ljubiteljev Janeza Janše. Prav tako se strinjam z ugotovitvami Vašega X-25 o kliničnem stanju razmišljanja nekega nacionalno zavednega poslanca.

Obe trenutno kurantni aferi, tista z domnevnim Jelinčičevim udbovskim dosjejem in ta mariborska z orožjem za divizijo pešakov sta taki, da prav spodbujata paranojo politične desnice. Na neki način lahko zapišemo, da so desnici leta 1990 podarili pravico do evforije in leta 1993 pravico do paranoje!

Nekdo si očitno želi tako desnico ali tako (potencialno) opozicijo, saj ve, da je taka nenevarna – politično in programsko. Prava toča pisem bralcev to potrjuje. Vendar pa je v tej splošni slovenski preganjanji obrambni minister oseba, ki tiplje v temi in ki ugiba. Ta moment je večini komentatorjev ušla in so jo spregledali. Spomnimo se samo tistega famoznega Odobora za varstvo pravic J. J. in tako bučno napovedovanega dokumenta razkritij o ozadju procesa četverici – tresla se je gora, rodila se je miš. Podobno je sedaj; mariborsko tožilstvo

je iz Janše naredilo skoraj osumljenca in s tem samo podžgalo paranojo na desni strani slovenske politične scene. Čemu?

Moj prisilni molk s tem nima zveze. Toda naj si pripisem – če hočete – »zaslug«, da sem Janšo poskusil tisti edini mesec, ko sem pisal črno-belo predvolilno areno, prikazati objektivno; nastala je črno-belo-črno-bela vetrnica. Nisem uspel iz njega narediti ne negativca ne pozitivca. Ampak v času polarizacije, ko si lahko samo za »Milana« ali za »Janeza«, takih ne rabijo nikjer. Da je moj pogled na Janeza Janšo precej neobremenjen z demosovsko evforijo, si je kriv obrambni minister sam. Ko sem v letu 1981/82 bil v.d. urednika za teorijo na »Tribuni«, me je ekipa z RK ZSMS dala po štirih številkah zamenjati. Takrat sem pisal tekste o družbenem kapitalu in družbeni krizi, o permanentni krizi političnega sistema v real-socializmu ipd.; mladinski aparatčiki, sami dobro plačani, dobro informirani in dobro pilotirani marksisisti pa so bili današnji demokrate Bavčar, današnji socialdemokrat Janša, današnji ekososialni zeleni Srečo Kirn, današnja »liberalna demokratska« Vika Potočnik in pozabljeni komunistka Darja Colarič. Ker sem njihov karakter in njihovo politiko imel priliko spoznati tedaj, me njihova »demokratična« transformacija ni ravno spravila v stanje vžhičenega pričakovanja. Pa ne gre za osebno užaljenost mene, ki sem pred obrambnim ministrom naredil neodvisno politično kandidaturu v Zvezi mladine (jaz 1971, on 1988), zahteval notranjo demokracijo v DPO ali pa kritiziral marksizem (jaz 1972, 1981, on ob koncu osemdesetih). Moral sem pritrditi

– iz grenke izkušnje politične odstranitve pomladi 1982 – njihovim današnjim kritikom, ki so ves čas dvomili o njihovi usposobljenosti za vladanje in o njihovem dojamu politične realnosti. Se več, v ljubljanskih Mostah sem kot Demosov kandidat doživel še enkrat ponovitev »1982. leta«. S strani Lojzeta Marinka in Janše.

S svojim pisanjem (v Reviji 2000, v DE, v Km. glasu, v Slovincu, v Dnevniku in kjer so me še objavljali kot svobodnega novinarja) sem poskusil podati neki standard pisanja, ki naj bi bil analitičen in dobro obveščen; nikoli se nisem počutil ali pustil poriniti v vlogo piščočega vojščaka ene od dveh obstoječih političnih front. Bralci so lahko najbolje presodili vse to, pa naj je šlo za resne ali (navidez) manj resne rubrike. Moj dolgi spomin mi je pri tem gotovo pomagal, pri vem drugem pa ne. Toda obnašanje slovenskih politik(ant)ov se da razložiti samo iz njihove rdeče preteklosti. Gospodarska in moralna katastrofa, kamor vođijo našo državo, ima korenine v njihovem večerajšnjem participiranju ali v najboljšem primeru kolaboriranju s totalitarnim režimom Najljubšega gosta, Velikega misleca in še večjega Gobarja. Demos je pomenil opcijo t.i. »mehkega prehoda«, kjer je vsak vidnejši demosovski (kar naj bi pomenilo opozicijski!) politik vlekel svojega dvojnika ali pomočnika iz vrst stare nomenklature: Rupel (SDZ) Thalerja (LDS), Janša (tedaj še SDZ) Kacina (ZKS-SDP), Peterle (SKD) Bastla (ZKS), Podobnik (SLS) Čirčiča (ZKS-SDP), Pučnik (SDSS) pa Katjo Boh (soavtorico SDP-jevske »Evrope zdaj!«). V takem okolju velja samo še, kdo je »good guy« in kdo »bad guy«. Takim

politikom – na »levi« kakor na »desni« – ustreza samo aferaško okolje, saj je to način njihovega preživetja. Pri tem je vseeno, ali SDP /Zdr. lista obrne »prisluškovalno afero« proti demokratom ali pa Janša obrača orožarsko afero proti Kučanu. Logika vsega tega početja pelje tja, kjer je Slovenija že nekoč bila, namreč na robu roških jama. In pri tem je vseeno, ali bodo tokrat na njihovem robu tisti, ki so ponaredili in pilotirali volitve 1990, ali pa oni, ki so se spet prepoznali ob kresnem ognju pred trnovsko cerkvijo. To moralistično pisanje zato namenjam tistemu, ki meni, da mora ravno vsakogar potegniti v to gnojnico. Pa teh vrstic ne pišem razočarano (»Ali smo se za to borili?« oziroma »Ali bo svoboda takšna, kakor so sužnji peli o njej?«); že avgusta 1989 sem novorevijaške demokrate razjezil s tekstom v Dnevniku, kjer sem zatrdil, da pluralizem še ni demokracija. Toda manjša simbolna teža Janeza Janše zato še ne opravičuje slepega napada nanj.

Mladen A. Švarc
Ljubljana

Pojasnilo

Mladenu A. Švarcu, nespornemu avtorju imena rubrike X-25 in piscu te rubrike se opravičujem. Sporni tekst, ki je poskušal osmešiti tako absurdno paranojo, bi s podpisom avtorja pridobil nekaj resnosti. Temu smo se skušali izogniti, in ker nam je bil X-25 tako simpatičen, smo se spomnili nanj – brez vsakršne zle misli!

Uredništvo

P. S.

»Kot vojaško politični strokovnjak se pridružujem štabnim načrtom. Tudi smejem se še rad.« X-25

Jesenska dilema vladne koalicije:

AFERE ALI DELOVNA MESTA?

ZL je ob volitvah volivcem obljubila novih 100 000 delovnih mest. Ta obljuba je temeljila na tehle predpostavkah: da bo ZL dobila dovolj veliko volilno podporo, da bo lahko uveljavila celovit koncept svoje razvojne politike; da bo Zahodna Evropa vsaj stagnirala, če že ne bo v ekonomskem razcvetu, da bo obveljala antiinflacijska monetarna in odločna protimonopolna politika, toda hkrati tudi tečaj dolarja, ki bo za 10% hitreje drsel od inflacije, da bo dosežen socialni sporazum glede zaostajanja plač, pokojnin in socialnih prejemkov za inflacijo, hkrati pa uveljavljene tudi socialna politika kot element razvojne politike, lastninska reforma in soupravljanje pa kot najpomembnejše spodbude večje vloge delavskega lastništva in vpliva zaposlenih na bistvene razvojne odločitve v podjetjih.

Žal so se stvari že na začetku zasukale nekoliko drugače: ZL je na volitvah dobila mesto šele tretje najmočnejše politične skupine – dosti premalo, da bi lahko izpolnila vse svoje volilne obljube, vendar dovolj, da si je upala tvegati in je vstopila v nenavadno vladno koalicijo, da bi dosegla vsaj to, da se položaj ljudi, ki živijo od dela svojih rok in glave, ne bi bistveno poslabšal.

V Zahodni Evropi se je razvila kar huda recesija. Vlada je s svojim ekonomskim programom sprva predvsem pokazala odločnost pri obrambi stabilnosti tolarja in pri zaviranju apetitov monopolistov po zviševanju cen, a tudi premajhen posluš za pomen družbenega partnerstva, saj je namesto socialnega pakta najprej uveljavila zakon o zamrznitvi plač in pokojnin. Pokazala je prehu do zaščitenosti do neperspektivnih izgubašev in premajhno naklonjenost izvozno sposobnim podjetjem. Nato je popustila pod pritiskom kmečkega in bencinskega lobija ter tako spravila v nevarnost svojo izvozno in antiinflacijsko naravnano.

V takih razmerah je ZL predvsem reševala, kar se je rešiti dalo:

● podprla je sindikate in upokojske organizacije pri sklepanju kolektivnih pogodb in dogovarjanju o novem sorazmerju med plačami in pokojninami. S tem je bilo doseženo, da plače niso več poglavitni razlog nadaljnjega povečevanja brezposelnosti, dosežen pa je bil tudi prvi zameetek nekakega socialnega pakta, v katerem so delavci in upokojniki pristali na počasnejše naraščanje svojih dohodkov od rasti inflacije;

● pomagala je pri bistvenih izboljšavah zakona o privatizaciji podjetij in zakona o soupravljanju. Tako so bili postavljeni sistemski temelji večjega vpliva delavske lastnine in zaposlenih na podjetniške odločitve, od katerih je odvisno, ali vodilne ekipe pretežno iščejo izhode v novih produktih in novih trgih ali pa v zmanjševanju števila zaposlenih in krčenju produkcije;

● v okviru svojih resorjev v vladi je zlasti pospeševala aktivno politiko zaposlovanja in politiko ustanavljanja in prenosa modernega znanja in tehnologije v nova majhna podjetja;

● podprla je projekte graditve avtocest, saj se je zavedala, da bodo prinesli tudi nova delovna mesta, če jih bodo gradila naša podjetja.

Afere, škandali in politične zdrahe, nebrzdane in za ugled mlade države in obstojnost njene demokratične ureditve povsem brezbrizna prerivanja za izvršilno oblast, ki jih opozicijske stranke in celo nekateri veljaki dveh pozicijskih strank ljudem ponujajo namesto odgovorov na vprašanja, kako Slovenijo izvleči iz krize razvoja, pa v zadnjih nekaj mese-

cih povsem prekrivajo za vsakdanje življenje ljudi usodna dejstva:

● dejstvo, da smo se znašli na pragu visoke stopnje trde brezposelnosti mladine in neustrezno usposobljenih ljudi srednjih let, ko zlasti mlade ženske sploh ne dobijo niti prve zaposlitve, ljudje srednjih let pa ne pametnega dela niti nimajo več možnosti zbežati v prezgodnjo upokojitve;

● dejstvo, da se neusmiljeno širi število ljudi, katerih plače so pod slovenskim poprečjem, da se hkrati ustvarja tanka plast izjemno dobro plačanih, kopni pa sredina, ki v sleherni družbi varuje legitimnost sistema pred prehudim socialnim razslojevanjem;

● dejstvo, da se zato in celo navkljub temu, da se cenzusi razostrojujejo, naglo povečuje vojska ljudi, ki so odvisni od socialne države. To draži socialno državo, niža plače še zaposlenim, odvraca tuje od investicij, znižuje konkurenčnost našim izdelkom doma in v tujini;

● dejstvo, da je reforma družbenih dejavnosti ostala na pol poti in da marsikje že daje neprijetne rezultate, pred katerimi smo v ZL pravočasno zamenjali – npr. v zdravstvu.

In ne nazadnje tudi dejstvo, da se je v valu zadnjih visokih podražitev hrane, bencina, telekomunikacij, komunalnih storitev in prevoza, obnovila tista inflacijska spirala, ki grozi podreti s tako muko zgrajenega zametka socialnega pakta.

Drugo stran medalje nedorečene vladne razvojne politike, aferaška škandalov in politikanskih izpadov pa ni le zastoj v sistemskih reformah, ampak tudi množica slabo premišljenih po-

Tiskarski škrat in pasji dnevi

Vroč je! Tudi tiskarskemu škratu je vročina zmedla bučo, in namesto da bi legel v senco, neusmiljeno razsaja po našem časniku.

Na naslovni strani prejšnje številke DE je Bertlove upornike prepisal med uporabnike – kot bi ne vedel, da si je Janša njihovo orožje že prilastil in nimajo več česa uporabljati.

Ko je potem na 2. strani iste številke prebiral uvodnik o socialdemokratih, ki spet navijajo za vojne davke, je nadenj prilepil fotografijo in ime odgovornega urednika. Že res, da škrat očitno dobro pozna njegovo mnenje o socialdemokratih nasploh in njegovem vojnem ministru še posebej – toda tokrat je »Ustavite Janšo!« vzklikal Martin Ivanič.

Zato se opravičujemo tako upornikom kot piscu prejšnjega uvodnika Martinu Ivaniču. Škrat pa marš na pivo!

Uredništvo DE

»SPET TA JANŠA!« je vzklík, ki odmeva dandanašnji. Spet ta Janša tudi pod dvignjenim palcem – ne ker si ga zasluži, ampak ker si ga izbojuje.

Ko je pred leti gospod Janša še kraljeval v Mladini, kot njen kolumnist, so se na veliko razpisali o državnem udaru, kar naj bi razkrival objavljeni odlomek iz izmaknjene stenograma neke seje. Danes se je Mladina pri gospodu Janši akreditirala kot glasilo v primeru vojaškega udara. Žarko Petan je pred desetletjem zapisal aforizem: NEKAJ GNILEGA JE BLIŽE KOT V DEŽELI DANSKI!

Sistem v sistemu

Vsaka vojska je socialni sistem, le da naša slovenska vojska kar se da ohranja značilnosti zaprtih socialnih sistemov. Vsekar gre za tiste strukture oblasti, ki imajo varnostni in represivni značaj eksplicitno v svoji naravi. Zato obstajajo posebni vojaški stanovanjski skladi, posebna zdravstvena služba, poseben rekreacijski počitniški fond, posebna pokojninska ureditev, posebno obravnavanje delovnega razmerja... Gre za sistem v sistemu, čeprav je treba reči, da so na podoben način delovali tudi mnogi industrijski giganti, zlasti tisti vezani na namensko proizvodnjo (proizvodnja za vojaške in druge obrambne potrebe). Takšna je tudi urejenost varnostno-obveščevalnih služb, ki so ločene in drugače naravnane in sodelujejo po potrebi.

Na drugi strani tega je uradna država in za njo mi državljani, ki imamo moč prej navedne posebne strukture spraviti v svojem imenu pod nadzor parlamenta ali vlade ali pa postati prejemniki njihovih nenadzorovanih pozivov. Posamezne službe ali resorji so ušli nadzoru vlade in parlamenta; da ne bo nejasnosti – državnega zbora. Posegajo celo tja, kjer jim v okviru integralno zasnovanega proračuna ni mesta. Na Pokljuki je zrasel lep biatlonski poligon, biatlonci segajo v svetovni vrh in zaposleni so v obrambnih strukturah. Doživeli smo že dve svetovni prvenstvi vojaških padalskih ekip in tudi ti dobri fantje in najboljše dekle so našli domov v obrambnih strukturah, na sinjem galebu, ki je kot knjiga še vedno osnovnošolsko branje, pa v njegovi realni podobi hočejo z domicilom obrambnih struktur v vrh jadranci. Potem so tu tradicionalni strelci in piloti, verjetno bodo slej ko prej alpinisti, nogomet pa seveda vojski in policiji, ne v vzhodnem ne v zahodnem sistemu, ni bil nikoli tuja zadeva. Da so vrhunski športniki del tvojih struktur, je znal s pridom izrabiti vzhodni sistem in jih potem plasirati kot amaterje, podobno so s svojimi smučarskimi tekači ravnali Italijani in po njihovem vzoru lahko zdaj pričakujemo med športniki množico carinikov. Ne, to ni napad na šport in športnike...

bud za spreminjanje posameznih segmentov socialne države. Tačas, ko se vlada vdaja iluzijam, da je mogoče doseči resne proračunske prihranke s krčenjem pravic brezposelnim in revizijo pokojninskega sistema, predlogi opozicije večinoma podpihujejo demagoško izenačevalstvo, sovraštva in strahove od krize že tako izmučenih ljudi: hujskanje proti dvema procentoma tako ali drugače izjemnih pokojnin ne more rešiti nobenega problema naglo starajoče se družbe z usihanjem aktivnega prebivalstva, strah pred fizičnim izumrtjem naroda naj bi pregnala utopija izganjanja žensk v poklicno materinstvo, ki ni možno preprosto zato, ker poprečna slovenska družina ne bi mogla preživeti z enim samim dohodkom, celo če bi kaka ženska to izrecno želela. Strah pred Neslovinci naj bi pregnale spremembe zakona o državljanstvu, s katerimi bi na mah poteptali ne le predplebiscitna jamstva, ki so jih dale vse politične stranke novim slovenskim državljanom, ampak tudi ustavno načelo o neveljavnosti zakonov z delovanjem za nazaj.

- Koalicije ne bodo zrušile afere
- bolj nevarna ji je revščina

Kakorkoli so že nadležni in ne-spametni afere in škandali, sami po sebi ne bodo zrušili vladne koalicije. Prej opozarjajo ljudi, da je prav taka koalicija kljub vsemu najboljša izmed vseh slabih možnosti. Lahko pa jo resno zamaje in zruši dejstvo, da ljudje živijo vse revnejše in socialno vse bolj negotovo življenje. Prav zato ZL predlaga koalicijskim partnerjem, da politično jesen vladna koalicija začne z resnim razmislekom o dopolnjevanju stabilizacijskega

veniji, da postane resen projekt celotne vladne koalicije. Dviganje produktivne zaposlenosti ljudi mora postati rdeča nit v delovanju celotne vlade, usklajevanje ministrstev in socialnih partnerjev pri doseganju tega cilja pa poglobljena naloga predsednika vlade.

ZL bo že septembra predložila koalicijskim partnerjem svoje predloge, kako to doseči. Skrajni čas je tudi, da se sprejme predlagani zakon o družinskih dajatvah in vladni predlog zakona o dohodnini. To zagotavlja sistemsko osnovo za uvajanje univerzalnega otroškega dodatka in izboljšanje socialne varnosti porodnic in mladih staršev, pa tudi ohranjanje socialne varnosti otrok, ki so doslej prejeli družbeno pomoč otrokom, vsaj na dosednji ravni. Skrajni čas je, da se bremena starševstva enakomerneje porazdelijo

arena

obramba, in to iz istega davkoplačevalsko napolnjenega proračuna Republike Slovenije. Tu ne gre več za sindikalni šport, ampak za razmerja med organi oblasti. Zakaj ni športu in ministru za šport dano napraviti, kar lahko obrambno področje z levo roko. V čem je v okviru športa to potrata in nepotreba, v okviru obrambe pa uveljavljanje Slovenije v svetu. Tu logika seveda odpove. Gre za to, da so, kot je njega dni lepo povedal gospod Bučar, ena ministrstva državotvorna, druga pa vsa izhajajo iz njih.

BILO JE TO TAKO, PA VENDAR SE JE KOLO ZGODOVINE ZAVRTELO NAPREJ! Ni več dvoma, da je v demokraciji država domena civilne sfere in družbe, ni dvoma, da je treba biti previden, kadar zaprti socialni sistemi, namenjeni varovanju države in državljanov, posegajo na področja izven svoje osnovne in zakonsko opredeljene dejavnosti, pa naj je to šport, gospodarstvo ali pravosodje. Vojska ni moč, ki bi mogla viseti nad državljanom in njegovim civilnim življenjem, in to velja tudi za druge represivne institute države.

Zdrav duh v zdravem telesu

Pri nas pa se je vse obrnilo: obrambni minister komentira delo parlamenta, deli nauke sodni oblasti, in to celo nauke strokovne narave, v imenu tožilstev določa krivice, milici jemlje kompetence, varnostno-informativno službo razglasi za neučinkovito, v afero z orožjem potisne celo predsednika državnega zbora in tudi predsednika lastne stranke kar tako mimogrede. Karizma je huda stvar, predvsem pa odgovorna. En Jože to občuti po svoji smrti, pa verjetno tudi kakšnemu Janezu zgodovina ne bo ušla.

Le minister Slavko Gaber je tisti, ki morda na nekatera pomembna športna tekmovanja celo vabljen ni, kajti ZDRAV DUH V ZDRAVEM TELESU JE POSTALO GESLO NOVONASTAJAJOČE SLOVENSKE VOJSKE. Tako se vtkeš v oblast, karizma je zagotovljena in udar nepotreben. Narod dobi odrešenika! Prav v sedanjem trenutku našega skupnega političnega, osebnega in zasebnega življenja se po vojni prvikrat resno srečujemo z vprašanji organiziranosti države in kompetenc posameznih državnih resorjev. Razlog je prepotentnost strank in posameznih politikov na eni strani in na drugi strani naša človeška zagrenjenost nad preteklostjo in sedanostjo. Tako kot lastniničenje ne teče, kot so mnogi pričakovali, tako se zapleta z vračanjem zaplenjenega in nacionaliziranega premoženja pa z zakonom, ki naj bi določil načine delovanja in oblikovanja političnih strank... Pravna država kot institut državljani in državljanov je verjetno odmaknjena od nas običajnih smrtnikov natanko toliko, kot je bila pred leti in desetletji.

Boža Gloda

projekta pobiranja utajenih davkov, projekta izboljševanja razvojnega in zaposlovalnega politike, ki bi ponudili realnejše zaposlitvene možnosti tistim, ki so zdaj brez dela in s skromnimi podporami ne morejo preživeti. Skrajno cinično je zaradi nekaterih zlorab, katerih obsega ni nihče resno proučil, proglasiti za delomrzneže, goljufe in izkoriščevalce socialne države na desetisoče mladih ljudi, ki zaman iščejo prvo zaposlitev, na desetisoče brezposelnih, ki naj bi si našli redno delo, v regijah, v katerih stopnja brezposelnosti presega 20, 30 in več odstotkov za delo sposobnega prebivalstva in nihče – ne inšpekcija dela ne sindikati – ne morejo preprečiti izkoriščanja pogodbenega dela in dela na črno.

Tudi pri predlogih za obdavčevanje dela študentov preko študentovskega servisa se ZL opredeljuje za dogovor med vlado in študentskimi predstavniki. Najti je treba rešitev, ki bo delodajalcem onemogočala okoriščanje s študentskim pogodbenim delom, ne da bi s tem prizadeli študente, ki so mnogi prisiljeni delati, da bi sploh lahko študirali.

Posebno pomembna pa je pobuda ZL na področju dograjevanja socialne države z omogočanjem razvoja tako imenovanega neprofitnega sektorja. O predlogih ZL na tem področju pa bo poseben članek za prihodnjo številko DE napisala Andreja Črnak Meglič.

Čas je, da se koalicija preneha ukvarjati z užaljenostjo namišljenih političnih veličin in s calime-rovskim emrjenjem tistih, ki so jim volivci namenili vlogo opozicije, ter se loti problemov, zaradi katerih ji je ljudstvo sploh zapupalo oblast. In tega časa ni več veliko.

Sonja Lokar

Piše: Jože Smole

Provincializem

Afere in aferice, ki so jih določene politične sile vsilile naši javnosti kot osrednje teme, nimajo nič skupnega z življenjskimi interesi naše družbe. Nekateri politiki imajo pač provincialno miselnost, za katero so značilne neustvarjalnost, moralna omejenost in nazorska ozkost.

Provincializem je nevaren za vsako državo! Še posebej pa za majhno, ki jo lahko enostavno izniči. Če si po številu prebivalcev majhna država zares želi zagotoviti dejansko enakopraven položaj v mednarodnem življenju, mora s svojimi dejanji nenehno dokazovati svojo veliko ustvarjalnost na vseh področjih življenja. To pa zahteva tudi brezkompromisno spopadanje z vsemi oblikami primitivizma, pritlikavosti, demagogije in majhnosti.

Preveč je hlapcev

V našem političnem življenju trenutno prevladujejo najslabše plati večstrankarskega sistema: boj za vpliv in oblast za vsako ceno, diskreditiranje političnih nasprotnikov s primitivnimi in nečednimi metodami, razpihovanje sovraštva do vseh drugače mislečih. Če bi šlo tako naprej, se bo pri nas ponavljala žalostna usoda doline šentflorjanske. »Preveč je namreč hlapcev in tlačanov, preveč jih je v dolini šentflorjanski« (Ivan Cankar).

Po vseh prebolelih otroških boleznih mlade parlamentarne demokracije bi pri nas že končno morali posegati tudi, in predvsem, po pozitivnih sestavinah večstrankarskega sistema. Te pa so v zdravi konkurenci idej in predlogov, v soočanju konkretnih alternativnih projektov. Ali ni že čas, da bi se v našem političnem življenju kot osrednje teme pojavile naslednje: vsestranski razvoj Slovenije, odpiranje novih delovnih mest, večanje produktivnosti, racionalno poslovanje, dviganje življenjske ravni prebivalcev Slovenije, zaščita človekovih pravic, socialna varnost, delavsko soupravljanje, pravna država in civilna družba, bistveno zmanjšanje sredstev za represivne organe, naložbe v projekte, ki povečujejo narodno bogastvo. Prav pri obravnavanju teh življenjsko pomembnih vprašanj naj se pokaže, katera politična stranka nudi več in boljše.

Ljudje so siti politikanstva, demagogije, ponigličnosti in pritlikavega ravnanja. Želijo pa si, da bi v pogojih parlamentarne demokracije imeli konkretne koristi od večstrankarskega sistema.

Najavlja se »vroča politična jesen«. To ni slabo! Vse pa je odvisno od tega, kaj se bo kuhalo v političnih kotlih. Če se bodo samo pomije, bo to dobro za svinje, ne pa za ljudi. Če pa se bo kuhala okusna juha, bomo od »vroče politične jeseni« imeli nekaj koristi.

Napoleončki

Čeprav smo po številu prebivalcev majhna država, zavzemamo vendarle pomembno mesto v Evropi in v mednarodnih odnosih. Svet spremlja in opazuje dogajanje v naši suvereni državi. Ugotavlja, da je v Sloveniji veliko dobrega, kar zasluži priznanje in spoštovanje, pa tudi veliko slabega in škodljivega, kar zasluži grajo.

Tujim opazovalcem je nepojmljivo, da se določeni državni organi hvalijo s prisluškovanjem diplomatsko-konzularnim predstavništvom. Čudijo se, da se s trgovino z orožjem dela velika politična afera, s katero nekateri »Napoleončki« skušajo kovati svoj politični kapital. Sprašujejo se, kakšna je pravna država, v kateri se obrambni minister grobo vmešava v delo sodstva, proti takšnemu nezakonitemu ravnanju pa ne reagira niti minister za pravosodje niti vlada. Čudijo se tudi, ko spremljajo nenehne napade obrambnega ministra na predsednika republike, ki je po ustavi vrhovni poveljnik obrambnih sil. Sprašujejo se, ali v Sloveniji vsi državni organi spoštujejo zakone ali pa se posameznim »državnim fevdom« dovoljuje, da ravnajo tako, kot se jim zahoče. Ni jim tudi jasno, zakaj se v Sloveniji sistematično napadajo veliki poslovni sistemi, ki so dokazali svojo učinkovitost in stabilnost (zadnji primer: napadi na Mercator). In ne nazadnje, ni jim jasno, kako lahko neki državni organ takorekoč čez noč spremeni oceno o sosednji državi. Po pogovorih na Strmolu so se v zvezde kovali dobri odnosi s Italijo, dan za tem pa se je z vojaško okrepitvijo italijanske meje pri nas ustvarila zdramatizirana psihoza nevarnosti sosedu.

Mednarodni ugled neke države ni nekaj, kar bi bilo vnaprej zagotovljeno. Sosednja Hrvaška je zaradi svojega ravnanja izgubila mednarodno kredibilnost. Ne dovolimo, da bi se to zgodilo tudi s Slovenijo.

NOVO • NOVO • NOVO • NOVO • NOVO • NOVO

KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI

s komentarjem in stališči komisije za razlago kolektivne pogodbe

Pripravila: Nevenka Zaviršek in Vinko Kastelic

Poleg kolektivne pogodbe s komentarjem in stališči brošura vsebuje še:

– Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo – Sklep IS Republike Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD – Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih – Sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo iz proračuna.

Cena 950,00 SIT. Brošuro lahko naročite na naslov: ČZP ENOT-NOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 321-255, 110-033, faks 311-956.

NAJVIŠJE PLAČE NAJ DELIJO USODO NAJNIŽJIH

»V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije smo zainteresirani, da bi imeli v podjetjih z družbeno lastnino vsaj dober, če že ne nadpovprečen menedžment, saj je od njegovega dela odvisna usoda teh podjetij in socialni položaj zaposlenih,« je na torkovi konferenci v Domu sindikatov, namenjeni obravnavanju direktorskih plač, uvodoma povedal predsednik ZSSS Dušan Semolič. »Seveda pa si ob tem ne delamo nikakršnih iluzij, da se bo nadpovprečno dober menedžment lotil urejanja nakopičenih problemov v velikih industrijskih podjetjih zgolj iz patriotskih nagibov ali socialnih čustev; treba ga bo ustrezno plačevati.«

Najnižje plače, ki so vrh vsega še neredno izplačevane, so največji gospodarski in socialni problem naše družbe, še hujšo kri pa povzročajo tiste plače menedžmenta, ki niso v skladu z doseženimi poslovnimi rezultati. Zato bi bilo najbolj pravično, menijo v ZSSS, da bi najvišje plače delile usodo z najnižjimi. Predlagajo, naj bi najvišje plače določili na podlagi meril, ki bi jih sprejeli predstavniki vlade, gospodarske zbornice in sindikatov in ki naj bi bila dodatek k splošnim kolektivnim pogodbama. Pričakujejo, da bo zbornica skupaj z društvom Manager v skladu s 5. točko splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo do roka - 9. septembra - pripravila in sprejela merila za plače poslovočih mož in delavcev s posebnimi pooblastili.

Po mnenju ZSSS naj bodo najvišje plače za polni delovni čas in predvidene rezultate dela in poslovanja izražene v količniku povprečnih plač

v organizaciji. Upoštevali naj bi zlasti velikost in organiziranost podjetja oziroma vodstva (javno, profitno, neprofitno), obseg poslovanja in podobno. Najvišje plače naj bi bile sestavljene iz dveh delov: redne mesečne plače, za katero naj ne bi bilo nujno, da bi bila visoka, četudi je menedž-

ment še tako dober, in drugega dela plače, ki pa bi bil odvisen od rezultatov, pomembnih za vse zaposlene (denimo od tega, ali je menedžmentu uspelo zmanjšati ali odpraviti izgubo, ohraniti delovna mesta ipd.). S tem bi se po prepričanju vodstva ZSSS ognili konfliktom. Direktorji naj bi imeli tudi pravico do dodatkov za izobraževanje, zavarovanje in podobne ugodnosti, vendar le, če so sprejeti v podjetniški kolektivni pogodbi. »Najvišje plače pa ne morejo ostati tajne,« je svoja razmišljanja zaokrožil Semolič. »Podatki morajo biti dostopni predstavnikom de-

lavcev, torej sindikalnim zapornikom...«

Član predsedstva ZSSS Brane Mišič je nadaljeval, da »govorimo o temi, o kateri nimamo podatkov«, saj nadzora nad plačami nima nihče. Zagotovo ve le to, da je »zunaj« kolektivne pogodbe 9.500 delavcev v gospodarstvu in kakih 1.500 v negospodarstvu ter da prejema 5 odstotkov zaposlenih nad 180.000 tolarjev mesečne plače in da sta 2 odstotka zaposlenih pod zajamčeno plačo. Sodi, da se morajo plače menedžerjev urediti predvsem zato, da bi jih lažje spremljali in izvajali kolektivne pogodbe. Vezane naj bodo na cilje in rezultate podjetij, sicer ne bo motivacije; če pa ne bo motivacije, potem ni velikih možnosti za izhod iz krize in nastopila bo še večja revščina.

Predsednik SKEI Albert Vodovnik pa je opozoril, da kot član državnega sveta, zadolžen za delojemalce, od sindikata Neodvisnost-KNSS, ki predlaga sprejem zakona o menedžerskih plačah, ni prejel nobene pobude, saj bi se sicer zavzel za obravnavo omenjenega vprašanja v parlamentu...

Damjan Križnik

Po dobro obiskani tiskovni konferenci sodeč velja direktorskim plačam velika pozornost...

KOVINARJI IN RADIKALNA SREDSTVA

Naj predsednika SKEI Alberta Vodovnika najprej povprašamo, kako se pripravlja na naslednjo stavko ali o rezultatih prejšnje?

»Pojdimo po vrsti. Splošno stavko delavcev kovinske in elektroindustrije smo kajpak temeljito razčlenili. V vseh podjetjih, kjer so se delavci zanj odločili, so jo tudi speljali.

Udeležilo se je je dobrih 80 odstotkov zaposlenih v naši panogi in toliko delavcev, ne le naših članov, ni delalo 8 ur. Pridružili so se nam tudi člani drugih sindikatov, tisti redki, ki se niso, pa so našo stavko podprli. Začuda ni bilo nobenih nagajanj ali političantskih špilov, sicer tako značilnih za sindikalno sceno.«

Ne boste trdili, da so bili nad vašo splošno stavko vsi navdušeni?

»To seveda ne, saj so jo skušali preprečiti že v pripravi. Žal ne z razumnim pogajanjem, ampak z grožnjami...«

Kdo je grozil?

»Vlada, jasno, in precej direktorjev. Ti so segali po različnih metodah, od pritiskov do podkupovanj. Obljubljali so večje plače, regrese, in to v podjetjih, kjer so delavcem prej sveto trdili, da ni niti tolarja?!«

Stavka je kljub temu uspela?

»Hm, po udeležbi in organiziranosti nedvomno. Z obljubami pa je v začetku kazalo, da se bodo hitreje uresničevale. Gospodarska zbornica res poziva k spoštovanju kolektivnih pogodb, ustanovljena je posebna vladna komisija, ki spremlja uresničevanje stavkovnih zahtev in v njej je tudi član SKEI. Toda podjetja še naprej del plač izplačujejo v bonih in s tem goljufajo tako delavce kot državo. Država pa noče in noče spremeniti načina zajemanja sredstev za lastno delovanje in denarja ne pobira tam, kjer je, ampak tam, kjer misli, da ga najlažje izpuli.

Previsok bruto del plač je tisti, ki mnoge sili v plačevanje skozi bone, materialne stroške, menežerska zavarovanja in podobno. Država ob tem res ostane praznih rok, a najbolj je prizadet delavec, ki mu tako izplačan denar kajpak ne gre v osnovo za pokojnino.«

Kaj pa menite o delu omenjene vladne komisije?

»Nič, ker ne dela. Gospoda so na dopustu. Menda se ne zavedajo, da mora biti do septembra uresničenih najmanj 70 odstotkov stavkovnih zahtev?! Upam, da ne bo kdo začuden, ko bomo prisiljeni po-

Albert Vodovnik

seči po bolj radikalnih sredstvih.

Za povrh nam pri panožni kolektivni pogodbi dela težave še splošna. Taktiko sprejemanja kolektivnih pogodb bo treba nujno spremeniti, saj hiše pač ne začneš graditi od strehe, ampak vedno od temeljev navzgor.«

Omenjate »radikalna sredstva«, toda orožje v Mariboru vam je posmuknil Janša...

»Nisem čisto prepričan, ali so tako podli očitki, naj so še tako absurdni, pravšnji predmet za šalo?!

Ne morem mimo kritike tiska, ki noče ali ne zmore dojeti vsebine sindikalnega pluralizma. Zato naseda tistim,

ki mu pod tem pojmom podtikajo ozke strankarske opredelitve.«

Kdo pa je tako nabrit, da prinaša tisk okoli?

»Pri tem prednjači KNSS, ker ji drugega ne preostane. Sindikat brez koncepta, brez članstva, Tomšiču se majoje tla pod nogami in potem napada sindikate, ki resno delajo. Misli, da si s tem lahko pridobi veljavo.

Končno je to njegovo ravnanje tudi plod strankarske discipline. V programu socialdemokratov je ena od nalog onemogočanje svobodnih sindikatov. Ko jih je vodil še Pučnik, so to mizerijo na kongresu sicer vrgli iz programa, a so jo pod Janšo spet vnesli vanj.

Nas potemtakem lahko sploh še kaj preseneča?!«

Toda podtikanje o nameravani oboroženi vstaji kovinarjev je zraslo na drugem zeljniku...

»Ah, vrag si ga vedi. Končno je škoda besed, saj gre za nesramno provokacijo, s katero bi se morali ukvarjati psihiatrji.«

Kdo pa naj bi se ukvarjal z reprezentativnostjo? Menda bo Tomšičev sindikat prav med kovinarji naklepal potrebnih 10 odstotkov članstva?

»Za zdaj je SKEI s priznanimi 128.000 člani edini reprezentativen v panogi, ki zaposluje 135.000 delavcev. Med njimi jih je nekaj včlanjenih v Plohov sindikat pa v kranjskega...«

Če bo kdo verjel Tomšiču, sta dve možnosti - ali ne zna šteti ali pa mu je več do političantskih spletk, s katerimi skušajo sindikate spreti med seboj in tako razbiti enotnost delavcev zdaj, ko jo potrebujejo bolj kot le kdaj.«

Ciril Brajer

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO

s komentarjem

Komentirata Gregor Miklič in Brane Mišič
Cena 950,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje - Prenehanje potreb po delavcih - Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev - varstvo pravic delavcev - Varstvo pri delu - Pravice pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo - Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil
Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija - vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«.
Cena 460,00 SIT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem.
Cena 670,00 SIT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki - Kritična raven - Evropske cene in balkanske plače - Izhodišni osebni dohodki - Kaj ve in misli vlada - Načrtovanje najnižje osnovne plače - Konkretni predlogi - Podcenjeno znanje - Najvišje plače
Cena 400,00 SIT

● Aleksej Cvetko

NOVA UREDITVE POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji - Spremembe pogojev za upokojevanje - Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni - Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 680,00 SIT

● Emil Rojc

KARIERA KOT SPREMINJANJE

Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov
Cena 850,00 SIT

● Več avtorjev

SOCIALNA DRŽAVA

Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST
Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVM

Novi Zakon o zdravstvenem zavarovanju - Razlage vseh sprememb in vseh oblik prostovoljnega zavarovanja občanov
Cena 580,00 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE - PRIROČNIKE

Pri Enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Sploš. kol. pog.	 izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Moje pravice na	 izv. ● Nova ureditev...
..... izv. ● Stanov. razmerja	 izv. ● Kariera kot
..... izv. ● Delavci in uprav.	 izv. ● Socialna država
..... izv. ● Nova del. zakon.	 izv. ● Zdrav. zav.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah - priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

ZAČETEK KONCA NEKE »ZGODBE O USPEHU«

Ko je prejšnjo sredo ena izmed stradajočih delavk mešanega italijansko-slovenskega podjetja Turri-In doživela tako hud psihični in fizični zlom, da so ji morali nuditi zdravniško pomoč, so se njene sodelavke na predlog strokovnega delavca pomurških svobodnih sindikatov Danila Šipoša odločile prekiniti štrajk, ki so ga začele v ponedeljek ob 10. uri dopoldne z zborom v prostorih skupščine občine Ljutomer (v podjetje jih namreč niso spustili!) in ga nato stopnjevale do gladovne stavke. »To pa nikakor ne pomeni, da so ženske odnehale v boju za svoje pravice,« nam je »reportiral« Danilo Šipoš. »Nasprotno: v ponedeljek nameravajo nadaljevati v istih prostorih...«

Kot smo že poročali v prejšnji številki DE, so se delavke Turri-Ina prejšnji ponedeljek sestale na zboru, da bi od odgovornih izvedele, ali drži obljuba ministrice za delo Jožice Puhar, ki je njihovim predstavnikom na sestanku 21. julija v Ljubljani zagotovila enkratni zameteni osebni dohodek in da ne bodo ostale brez tistega pol leta delovne dobe, ko jim podjetje ni plačevalo prispevkov za pokojninsko invalidsko zavarovanje, zdravstveno varstvo in zaposlovanje. Zato so na zbor povabile predstavnike ministrstva za delo, seveda pa tudi člane upravnega odbora podjetja Turri-In, od katerih so pričakovale odgovore na vprašanje, kaj bo s podjetjem in kdaj bodo dobile neizplačane plače. Ker se njihovega zbora – razen predsednika

Slika: Sašo Bernardi

Ljutomerskega izvršnega sveta Ludvika Bratuše – ni udeležil nihče od vabljenih, jim kombinacija občutkov užaljenosti, ponižanosti in zavrženosti ni dala, da bi popustile in odšle domov. S svojo trmo so po dveh prečutih nočeh v sredo le izsilile pisni odgovor ministrstva za delo, ki pa je le še priril olje na ogenj. »Papir« namreč zanika, da je ministrica Puharjeva kar koli obljubila, in razlaga, da delavke pač ne morejo ostati brez delovne dobe, ker je to stvar, ki se mora reševati med Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in med delodajalcem...

Zdaj smo pa pri bistvu problema: delodajalca namreč ni! Gospod Vitorio Turri, vihrav in očitno z vsemi žavbami namazan italijanski »poslovnež«, je že dolgo časa onstran

meje, preostanek upravnega odbora podjetja pa se ne more več sestati na sklepni seji! Kako naj torej delavke verjamejo, da se bo njihova »zadeva« razrešila, kot razlaga ministrstvo za delo?

Sicer pa ni izginil le delodajalec, ampak tudi čeden kupček predvsem državnega denarja, ki ga je ob ustanovitvi podjetja Turri-In dobilo za odpiranje delovnih mest, za prekvalifikacijo delavk, za to, za ono – ni bilo vira, ki ga vrli pobudniki in pomagači ustanovitve podjetja, te ljutomerske »zgodbe o uspehu«, ne bi znali izvtati in dobiti kaj iz

njega. Po naših podatkih je Zavod za zaposlovanje nakazal za usposabljanje 67 delavk 1.897.317 + 230.218 tolarjev, za 42 delavk pa istočasno še za 2.520.000 tolarjev nepovratnih sredstev. Lep kupček denarja naših davkoplačevalcev, ni kaj, iz katerega so si domači družbeniki gotovo povrnili vsaj deleže, ki so jih vložili

tisočakov pomoči (»To še za šolske potrebe naše otroke ni dovolj!« se je razleglo po veliki sejni dvorani ljutomerske občine) in z veliko zamudo zahtevati sprožitev stečajnega postopka, kar je do sedaj napravil občinski izvršni svet, najbrž ni dovolj. Zato so se ob prekinitvi stavke prejšnjo sredo ob polpetih popoldne zavržno odločile, da se bodo v ponedeljek, 23. t.m. ob 10. uri spet zbrale na protestnem zboru v občinski stavbi. Se bo kdo od odgovornih vsaj toliko zavzel zanje, kot so se na začetku te ljutomerske »zgodbe o uspehu« pred dvema letoma nekateri za Italijana?

Damjan Križnik

DRUGA PLAT MEDALJE

Z »Dost mam« smo v prejšnji številki DE naslovili odprto pismo javnosti, ki nam ga je poslal delavec podjetja Kruh-Pecivo Zoran Flis iz Hoč. Če se še spomnite, je v njem opredeljeval, zakaj se je odločil za gladovno stavko, že drugo v tem dolgem vročem poletju. No, še preden se je rotacija zaustavila, pa nas je sestradani Flis že obvestil, da »ne bo šel do konca«. Vsaj za zdaj...

O tem, da nima smisla, ga je prepričala Veka Kraševac s Podravskega svobodnega sindikata, ki ji vest ni dala, da bi »svojega« člana prepustila negotovi usodi.

– Samo vest, ali pa je bilo posredi še kaj drugega?

»Še pred prvo gladovno stavko (junija, op. a.) smo Flisa pozvali, naj se oglasi pri nas na Podravskega svobodnega sindikata, da bi družno ugotovili, kje je srž njegovih težav in mu potem ponudili ustrezno pomoč. Vendar ga ni bilo na spregled. Zato smo šli zdaj mi k njemu...«

– ... In ga skušali prepričati, naj odneha?

»Seveda, ker take metode protesta mi pač ne podpiramo!«

– Prepričevanje je trajalo tri dni...

»S sabo je imel dve vrečki dokumentacije, ki se je nabrala v teh petih letih, odkar traja njegov spor s podjetjem. Dal mi jo je na vpogled, vendar sem mu takoj odgovorila, da bo trajalo kar nekaj časa, preden se bom prebrila skozi njo, in da utegne on prej umreti, preden bo dosegel svojo pravico. Vendar ni odnehal.«

– Do kakšnih ugovorov ste se dokopali med pregledovanjem?

»Dva dni je trajalo, predno sem izluščila, za kaj sploh gre. Tretjega dne pa sem šla skozi vso zadevo še s pomočjo inšpektorice za

delo Alenke Klinar. Ugotovili sva, da je bilo v postopkih, ki so bili v teh petih letih vođeni proti temu delavcu, vrsta nejasnosti, ki terjajo pojasnila, ter da nekateri spori še tečejo in bo trajalo še ne-

Vse za člana – Veka Kraševac.

kaj časa, preden se jih bodo pristojne institucije šele lotile.

– Ste lahko malce konkretnjeji?

»Najbolj bistveno je dejstvo, da njegov osnovni spor – primernost delovnega mesta invalida III. kategorije – ni bil dokončan, kar pomeni, da njegove pritožbe na primernost delovnega mesta v Spizu še niso obravnavali. Kljub temu pa je na to delovno mesto bil razporejen. Ker pa ga ni sprejel, mu je bil izrečen disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja.

Mi smo na podlagi zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju sodili, da bi moral biti do dokončnega sklepa Spiza na čakanju doma in da je zato tudi omenjeni disciplinski ukrep neupravičen. Na podlagi teh ugovorov smo se odločili, da bomo skušali pri Spizu pospešiti postopek, s čimer smo ga naposled le odvrnili od nadaljevanja gladovne stavke.«

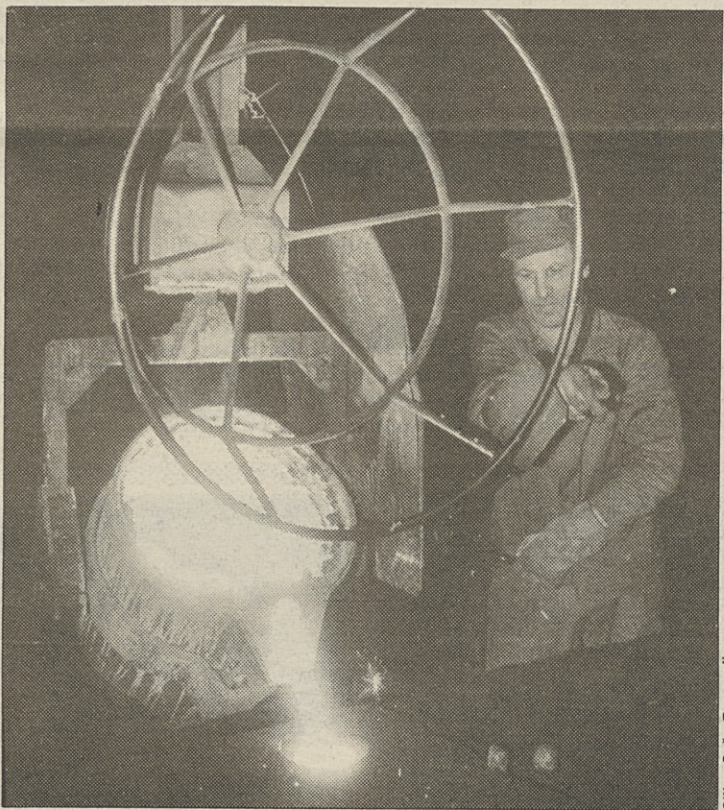
– V obvestilu za javnost nam sporoča, da se je v četrtek, 12 t.m. ob 5.30 v vašem spremstvu spet javil na delo. Kako so ga sprejeli?

»Prišla sva le do vratarnice, kjer je visel listek, da mu je od 30. julija prepovedan vstop v podjetje. Kot sem začutila, imajo sodelavci izredno negativen odnos do njega. Menda so celo zagrozili, da bodo stavkali, če se bo vrnil na delo. A to je že druga zgodba, ki sem jo potem povedala tudi vodji kadrovskega sektorja v podjetju Cilki Vogrin. Moje je pač, da zaščitim člana. Zato sem Vogrinovi dala tri možnosti: ali naj delavca razporedi na primerno delovno mesto; ali naj mu ponudi letni dopust; ali pa naj ga s pisnim potrdilom pošlje domov na čakanje. Prvi dve možnosti je zavrnila, tretjo pa mu je dala samo ustno. No, z inšpekcijo dela smo Flisa potem »pisмено« poslali domov na čakanje.«

– V obvestilu nam Flis sporoča dobesedno takole: »Ker se je v času moje gladovne stavke začel razreševati moj primer, sem se odločil na zaključek postopkov počakati. Če se bo v samih postopkih v prihodnje začelo zapletati, se bom odločil za najradikalnejšo obliko gladovne stavke.« Ali se mu bo treba?

»Zaradi nas gotovo ne, saj bomo držali besedo. Ustrezni postopki namreč že tečejo...«

D. K.

Kaj bo po dopustu...

NATEGOVANJA!

Na pobudo SKEI in Območne organizacije sindikatov Bele krajine je bil še pred kolektivnimi dopusti skupni sestanek z vodstvom črnomaljske družbe Belt in Belt Livar, na katerem so ugotavljali, zakaj Sklad RS za razvoj in vodstvo družbe Belt še vedno ne izvajata dogovora, ki sta ga podpisala ob sprejetju programa reševanja presežnih delavcev Belta davnega 16. februarja 1993.

Ker se Sklad ni držal konkretnega dogovora, da bo 14. julija z vodstvom Belta ugotovil razliko za premalo izplačana nadomestila osebnih dohodkov in poiskal možnosti za pridobitev dodatnih sredstev, ki bi omogočila realizacijo bistvene obljube presežnim delavcem iz dogovora, so sindikalisti zagrozili, da bodo za zaščito njihovih pravic prisiljeni v radikalni ukrep, če jim Sklad do 19. julija ne bo odgovoril, kaj namerava.

Namerno konkretnega odgovora jim je v.d. direktorja Belta Leopold Bahor 19. julija posredoval zahtevo lastnika, naj mu pisno pošljejo podrobno razlago in zahteve, češ da so tako posplošene, »da resnično potrebujejo dodatna pojasnila«. Sindikalisti so Skladu nemudoma odgovorili, da zavoljo nepravilnih obračunov višin nadomestil presežni delavci v času

odpovednega roka prejmejo povprečno od 10.000 do 20.000 tolarjev BOD manj, kot naj bi na podlagi vročenih sklepov, da ni denarja za izplačilo odpravnin ob prenehanju delovnega razmerja ipd. Hkrati pa so ga spomnili, za kaj se je še zavezal ob podpisu dogovora. Denimo, da bo zaključni račun družbe Belt za leto 1992 vnesel terjatev delavcev za premalo izplačane plače, ki bi jim prišle prav pri lastninjenju podjetja; ali pa, da bo izvajal program za zaposlovanje invalidov, ker je predlog elaborata že dolgo narejen. Na koncu pa so sindikalisti še zapisali, da so pred sprejetjem dokončne ocene in morebitnim odstopom od dogovora pripravljeni na razgovor, ki bi razjasnil to temo, in predlagali 23. julij za datum tega srečanja.

Do sestanka seveda ni prišlo,

D. K.

NOVO – NOVO

Zapisi iz sarajevskega pekla, agonija glavnega mesta BIH, kot jo doživlja in opisuje **Miroslav Jančić**.

Pravnik, novinar, kulturnik, romanopisec in dramatik. Na začetku bosanske drame še jugoslovanski veleposlanik v Gani, zdaj tiskovni predstavnik zunanega ministrstva BIH, opisuje pustolovsko vračanje v rodno Sarajevo. Vsa tragedija in trpljenje Sarajevčanov v iskrenih, živih literarno reportažnih zapisih. Dokumentarnost akterja in priče sarajevskega peklenkega plesa, pomanjkanja, lakote, granat, ostrostrelcev. Vsak dan soočen s smrtjo, a zvest svojemu mestu

v novi knjigi naše založbe **GLASNIK PEKLA** **Knjigo bogatijo dokumentarni posnetki Zvoneta Šeruge.**

Za 1.850 SIT jo lahko naročite pri ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 061 321-255, 110-033.

Miroslav Jančić

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

izvod(ov) knjige GLASNIK PEKLA. Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot ind. kupec bom poravnal po povzetju

Naročeno dne: Žig Podpis naročnika

Sindikalna lista

Prvi del	avgust 1993
1. Dnevnice	SIT
– cela dnevnicca (nad 12 ur do vključno 24 ur odsotnosti)	2.500
– polovična dnevnicca (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.200
– znižana dnevnicca (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča 2 uri po njem)	900
2. Kilometrina	(od 31. 7. 93) 20,60
3. Ločeno življenje	24.607
4. Prenosišče se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini	900
5. Regres za prehrano	5.200

Drugi del	avgust 93
V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje april '93 do junij '93 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz sredstev neposredne skupne porabe. Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od aprila do junija '93 znaša 41.257,00 tolarjev.	
1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	20.628,00 SIT
– za 20 let	30.943,00 SIT
– za 30 let	41.257,00 SIT
2. Nagrada ob upokojitvi	123.771,00 SIT
3. Solidarnostne pomoči	41.257,00 SIT

Vir: podatki zavoda RS za statistiko

»NAŠ POVERJENIK HODI OKROG BREZ GLAVE...«

»V Delavski enotnosti ste veliko pisali o težavah, ki jih je naš sindikat moral prestati, predno je prišlo do podpisa nove splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Bral sem članke, v katerih pišete, da za izplačila zaslužkov velja tudi tarifni del te pogodbe, ki je v dodatku, ne le njen splošni del. No, v naši panožni so v tem delu višje številke in bi zato zdaj rad (z)vedel, ali naj vsakega desetega pričakujem zaslužek po panožni ali splošni kolektivni. Še posebej, ko se tudi v računovodstvu še niso odločili, ali naj ubogajo direktorja, ki jim dopoveduje, naj upoštevajo splošno, mi, delavci, ki dobivamo na mesec nekajkrat manj kot on in njegovi, pa smo vsi za panožno,« nami piše J. L. (naslov hranimo v uredništvu). »Tudi naš poverjenik hodi okrog brez glave in pravega odgovora, če ga kdo vpraša, kako je s tem. Nam lahko na to vi odgovorite?«

Odgovor:

Lahko! Najprej o tem, kaj je »splošna kolektivna pogodba« v pravnem smislu. Splošna kolektivna pogodba je sporazum, s katerim se predstavniki delavcev in predstavniki delodajalcev dogovorijo o najnižji dopustni ravni medsebojnih pravic, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja. Doslej se je pri nas uveljavilo več ravni sklepanja kolektivnih pogodb, tako da imamo poleg splošne tudi kolektivne pogodbe dejavnosti (branje, panožne) in kolektivne pogodbe v podjetjih, to je t. i. podjetniške kolektivne pogodbe. Kolektivne pogodbe nižjih ravni vsebujejo le večje in ugodnejše pravice delavcev od tistih, ki so opredeljene v splošni kolektivni pogodbi. Sleherna kolektivna pogodba je sklenjena na določeni ravni, npr. za določeno podjetje, in je samostojna, veljavna ter obvezna za stranke – podpisnice te pogodbe. Kolektivne pogodbe so sklenjene za določen čas in imajo opredeljen tudi način oziroma postopek za spremembe in dopolnitve pogodb. Toliko na splošno. Zdj pa k stvari (vašemu vprašanju)!

Veljavnost kolektivnih pogodb nižjih ravni ni vezana na veljavnost ali spremembe splošne kolektivne pogodbe, pri čemer pa je potrebno poudariti, da so se stranke – podpisnice splošne kolek-

tivne pogodbe za gospodarstvo zavezale, da bodo podpisniki kolektivnih pogodb dejavnosti te spremenili in dopolnili oziroma sklenili nove najkasneje do 31. oktobra 1993, z upoštevanjem splošne kolektivne pogodbe in specifičnih pogojev gospodarjenja v posamezni dejavnosti. Določeno je tudi, da se do sklenitve novih oz. do sprejema sprememb in dopolnitev sedanjih kolektivnih pogodb dejavnosti tudi za te pogodbe uporabljajo določila tarifne pogodbe, razen 1. odstavka 1. točke te priloge (t. j. določitev izhodiščnih bruto plač).

V podjetjih torej, v katerih so sklenjene podjetniške kolektivne pogodbe, le-te veljajo in se uporabljajo naprej. Nobenega razloga ni, da podjetniške kolektivne pogodbe ne bi veljale in se uporabljale. Seveda pa bo potrebno začeti pripravo sprememb in dopolnitev podjetniških pogodb in ob tem upoštevati nove, spremenjene določbe norma-

tivnega dela Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. V zvezi s tarifnim delom podjetniških pogodb pa je možno – glede na specifično posameznih podjetij – začasno skleniti poseben dogovor ali sporazum za prehodno obdobje (med sindikatom in organom upravljanja) o morebitnem drugačnem načinu izplačevanja ali določanja izhodiščnih bruto plač v posameznih podjetjih.

Pritiski vodstev podjetij in njihovo dokazovanje sindikatom, da (ugodnejša) določila podjetniških kolektivnih pogodb po sprejemu nove splošne kolektivne pogodbe ne veljajo več in da je uporaba novega tarifnega dela splošne pogodbe obvezna, so torej neutemeljeni in nimajo pravne podlage. Zato naj sindikati takšnim »argumentom« ne nasedajo in naj ne pristanejo na nikakršno »avtomatsko« razveljavitev določil podjetniških kolektivnih pogodb.

Vašemu sindikalnemu zaupniku bi torej ne bilo treba »hoditi« okrog brez glave, ali se vs izogibati, ko terjate od njega odgovor na to in podobna vprašanja. Tudi računovodstvo bi moralo »poradni dolžnosti« vedeti, katera pogodba velja in katera ne, ne pa o tem spraševati direktorja.

Se bo pa moral vaš »poverjenik« tudi bolj (kot se zdaj) zavzeti za vaše pravice, to je za prihodnja izplačila zaslužkov na dosedanja višji ravni, ki jo določa tarifni del vaše panožne pogodbe, v primerjavi z izplačili, določenimi v splošni kolektivni. A časa ima(te) le še do zadnjega oktobra. Če vaš sindikalist o tem še ne razmišlja ali nima korajže, da bi v direktorjevi pisarni udaril po mizi, če bi bilo nujno in koristno za vas, ga čimprej zamenjajte!

V. O.

KAJ DELAJO

v samostojnih sindikatih

Sindikat državnih in družbenih organov

Ugotovite kakovost pogodbe!

Zvedeli smo, da se pripravlja zakon o razmerjih plač v javnem sektorju in državnih upravnih organih (že četrta oz. peta različica, prvo smo uspeli dobiti). Namen je odpraviti nekatere neusklajenosti med količniki, med posameznimi segmenti v javnem sektorju. Za državne organe pripravlja en del vladna kadrovska služba. Ocenjujejo, da bo zakon septembra dan v razpravo sindikatom negospodarstva.

Obveščeni smo, naj bi se oktobra v državnem zboru nadaljevala razprava o predlogu za izdajo zakona o lokalni samoupravi (Poročevalec, 28. junija 93, št. 17) in predloga za izdajo zakona o upravi (Poročevalec, 15. julij 93, št. 21). O teh zakonih bomo posebej razpravljali na ROS-u oz. posvetu in dogradili stališča ROS-a, ki smo jih že oblikovali do zakona o lokalni samoupravi.

V vseh okoljih je potrebno ugotoviti kakovost pogodbe o pogojih dela sindikata in jo nadgraditi v skladu s sprejeto KP za negospodarstvo (leta bo izšla 20. avgusta s komentarjem pri ČZP Enotnost). Priporočamo, da si jo organizacije naročijo. Kakovostna pogodba o pogojih dela sindikata je pogoj za izboljšanje pogajalske pozicije sindikata proti delodajalcu, kar je še posebej potrebno sedaj ob napovedanih reorganizacijah občin in upravnih organov.

Drago Šternjavič, sekretar

K vragu afere, če je lahko lepo!

Letos so se nam pridružili Mariborčani in še kopica novih viharikov. Enim je to prijalo, drugi pa se niso mogli najbolj živjeti. Vsi pa smo bili podzavestno pod vtisom bobnenja iz smeri Ogulina in Karlovca. In vsak dan, ko je bilo podpisano novo premirje, smo vedeli, da bo proti polnoči začelo grmeti. Domačini so tega vajeni, mi smo se morali privaditi, hkrati pa poizkušati razumeti, da smo na dopustu. Damelj je tako južna točka Slovenije (najjužnejša), da slovenski radio slišiš prej izjemoma kot redno. Hrvaški radio je stalen gost na celi iskalni skali, najbolj pa vreči radio Srbska krajina s Petrove gore. Ta slednji nima prav nič čestitk in pozdravov poslušalcev in tudi zabavne muzike je bolj malo. Vsakdo širi svojo resnico v svet, odnosi pa so ohlajeni.

Na viniškem mejnem prehodu ni veliko prometa, res pa še velja, da od sveta do mraka pri kopanju in prehajanju Kolpe na drugi breg ni nobenih težav. Le če greš proti Severinu, je najboljše imeti s seboj kalkulator, kajti enkrat je tolar vreden dvajset hrdov, koj nato štirideset pa trideset in tako naprej. Kot vem, pa to ni le zgodba teh krajev, doživljajo jo tudi v Istri. Mi se kar nekako težko živimo v inflacijo in inflacijsko špekuliranje. Zato kalkulator in previdnost. Tako postaja prestopanje meje vse bolj redko, le naš Francelj še vedno obiskuje svojo Rozi v Severinu redno in vestno kot nekdanj.

Vidite, tako nam viharikom pod platnenimi strehami afere niso prišle do dna in tudi pod kožo ne. Ko smo končevali, smo utegnili prebrati, da vlada do septembra odhaja na dopust, ampak pred tem smo bili redno na Sinjem vrhu, čolnarili iz kolpskih Radencev do Damlja, iz Damlja v Vinico... Je pa čolnarjenje oživelo in znova smo lahko preizkusili tiste lepe taborniške prigode: čoln pristane, imate morda cigareto, in nato, ali si lahko pri vas skuhamo kavo, posodite posodo... aja! saj imate tudi kaj kave, pa skodelice... Eni potem odveslajo, drugi prespijo in najlepša so jutra. Mariborski Dane je za zajtrk nalovil ribe, drugi smo se sprehodili po bližnji okolici, tretji pa so si tam do desetih pridno nabirali spalno kondicijo. Le flaškon je imel preplitko dno. Dež je, poletje se je izteklo, šotori so pospravljeni, ostane le še licitacija pozabljene opreme.

Milan Bratec

DE KANAL – DE

TVariete

V avgustovsko oddajo TVariete so uvrstili točke, ki ste jih vi med letom izbirali za najboljše. Tako bo tudi v tej oddaji družina pesalcev in pevcev precej pisana. Nastopili bodo Vlado Kreslin z Beltiško bando, Alenka Godec, Alenka Pinterič, Jan Plestenjak in Barbara Šinigoj, plesalci Plesnega centra Fredi ter Mojce Horvat in Urške... V oddaji boste še enkrat videli skeče, ki ste se jim med letom najbolj nasmejali.

Vabljeni torej v TVariete v soboto, 21. t.m. ob 20.30 na TVS 1.

Ček je že odposlan

Potrošništvo, kreditne kartice, množični turizem in podobni blagri sleherne razvite družbe so tema filmske komedije, ki poskuša predstaviti človeka kot nemočno žrtev v rokah prefinjenega, a pogubnega sistema. Izjem skorajda ni.

Prototip vseh razočaranih in jeznih zemljanov je Richard Jackson, dovolj premo-

žen lekarnar in poglavar prijetne družine, ki živi kot vse njim podobne družine srednjega razreda. Lahko si privoščijo veliko hišo, dober avto in eksotične počitnice. Pri tem pa so seveda nenehno v finančnih težavah. Zakaj? To je tema filma, v katerem boste lahko spremljali, ali bo Richard Jackson, ki je v šestdesetih letih sodil med uporno ameriško mladino, dobil svoj spopad z družbo izobilja ali ne...

Film bo na sporedu v nedeljo, 22. t.m. ob 16.20 na TVS 1.

Zakulisje

Mediji vplivajo na ljudi, oblikujejo javno mnenje. Zato imajo njihovi lastniki prestiž, moč in ugleden položaj v družbi. Takšna je »filozofija« junaka nadaljevanke v šestih delih Zakulisje Johna Benneta, ki si je nabral svoje bogastvo v ZDA, zdaj pa se hoče uveljaviti tudi v svoji domovini, v Angliji. Kako? O tem nadaljevanke Zakulisje, ki predstavlja – kot pove že njen naslov – svet.

Prvi del angleške nadaljevanke Zakulisje bo na sporedu v torek, 24. t.m. v Sovi, ponovitev pa v sredo ob 17.40 na TVS 2.

Vse najboljše!

Prejšnji petek – pa še 13. je bilo povrh! – je po telefaksu na ZSSS prispela nujna prošnja mednarodnega oddelka Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške:

»Prosimo vas, da takoj po prejemu tega sporočila vzpostavite stik z mestnimi bolnišnicami ali z Lekom in preverite, če imajo na voljo naslednje antibiotike: Imipenem (Zienam 500 – Ga. Med.) za intravensko uporabo in fucidinsko kislino (Fucidione-Selubile 500 mg. Fa. Thoma); ljubljanski Lek proizvaja Conet, ki enako učinkuje. Z nujno prošnjo se je na naš sindikat obrnil oče 13-letnega fanta, čigar življenje je v veliki nevarnosti, če določene količine teh dveh zdravil ne bo dobil do ponedeljka, 16. avgusta...« V prilogi, ki je sledila nujno prošnji, beremo poročilo zdravnikov z intenzivne nege zagrebške klinike za otroško kirurgijo, da gre za življenje 17. avgusta 1980 rojenega Hrvoja Perliča, ki mu je visokonapetostni električni vod povzročil 75-odstotne opekline po vsem telesu. Kožo da so mu že večkrat presadili, da pa bo prišlo do infekcije, če ne bo omenjenih antibiotikov. Zaradi znanih težav hrvaškega zdravstva teh zdravil ni mogoče nabaviti, s humanitarno pomočjo pa prihajajo le redko, pa še to v majhnih količinah...

Za primer se je nemudoma zavzel predsednik ZSSS Dušan Semolič sam. Obrnil se je na dr. Leva Premruja in na dan »D« že lahko brzojaviti v Zagreb: »Obveščam vas, da je Lek že poslal zdravila v bolnišnico, v kateri se nahaja ta fantek...«

S pomočjo sindikalne solidarnosti je Hrvoje Perlič dočkal svoj 13. rojstni dan...

Svobodni

Sindikati

Slovenije

NAŠA ZVEZA POTROŠNIKOV ŽE V MEDNARODNIH ORGANIZACIJAH

Pri vključevanju v razviti svet so pomembne tudi organizacije, kakršna je Zveza potrošnikov Slovenije. Ta je letos postala polnopravna članica mednarodne organizacije potrošniških zvez IOCU, pred dvema mesecema pa tudi članica organizacije za mednarodno testiranje izdelkov IT (International Testing). Vzajemno mednarodno testiranje izdelkov ima že precejšnjo tradicijo. Potrošniške zveze v Nemčiji, Belgiji, Angliji in drugih razvitih državah so že pred desetletji spoznale, da vsaka zase ne morejo razvijati svoje metodologije za testiranje izdelkov, za katere obstaja neki skupni trg. Tem organizacijam so se pridružile nove, tako da je bilo konec osemdesetih let v skupnem evropskem testiranju (ETG, European Testing Group) že 17 potrošniških organizacij, večinoma iz ES in EFTE. V začetku leta 1990 so ustanoviteljice skupnega evropskega testiranja izdelkov svojo dejavnost institucionalizirale v organizaciji IT.

Slovenija je prva država, ki je postala članica te mednarodne

organizacije, pa še ni članica EFTE ali ES. Poslej bo torej tudi slovenska Zveza potrošnikov lahko dodala svoje vzorce, ki se bodo v skupnem testiranju pomerili z izdelki tujih proizvajalcev. Ker pa gre za velike in organizacijsko zahtevne projekte, bo potrebno na to vrsto testiranja še malo počakati. Vendar pa članstvo že daje predstavnikom Zveze potrošnikov Slovenije možnost sodelovati pri programiranju testiranja, pa tudi pri sestankih ekspertnih skupin.

Slovenska Zveza potrošnikov ima tudi zagotovila, da se bo kmalu lahko vključila v biro za potrošnike v Evropski skupnosti (BEUC), kjer so šele pred kratkim odstopili od dosedanje stroge zaprtosti in pokazali zanimanje tudi za države zunaj ES. Vključitev v omenjeni biro je pomembna predvsem zato, ker bo tudi Slovenija dobivala razne predpise ES v zvezi z varstvom potrošnikov že v fazi delovnih gradiv. Tako se bo naše izvozno gospodarstvo še pravočasno lahko pripravilo na morebitne spremembe. To pa bi olajšalo

prodor na zahtevni evropski trg. Vsekakor je dejavnost predstavnikov Zveze potrošnikov Slovenije hvale vredna, saj smo bili še do nedavnega na tem področju brez znanja in izkušenj, ljudje pogosto žrtve najrazličnej-

ših zavajanj. Škoda le, da za to slovensko organizacijo tako daleč zaostajajo v parlamentu, ki še do zdaj ni sprejel prepotrebne zakona o varstvu potrošnikov.

A. U.

IS LJUBLJANE IGNORIRA SKLEP SODIŠČA

Ljubljanski mestni izvršni svet še vedno noče uresničiti sklepa ustavnega sodišča – to je zavrnilo aprilski dvig cen komunalnih storitev – in Ljubljancem vrnilo del denarja, ki jim ga je neupravičeno »pobral«. Prav tako se mestna vlada neupravičeno vrti v urejanje Tivolija in je za vodjo projekta imenovala kar Janeza Lesarja namesto strokovnjaka, so povedali na današnji tiskovni konferenci, ki jo je sklical mestni odbor LDS Ljubljana.

Predsednik mestne LDS Janez Sodržnik je dejal, da mestna vlada še ni znižala cen komunalnih storitev, kot bi to morala storiti, in tudi ni občanom vrnila neupravičeno pobranega denarja skupaj z obrestmi. Dodal je, da se je mestna vlada odločila počakati, da vidi, ali bodo javna podjetja sama dala pobudo za znižanje cen. Tako početje mestne vlade je skriška, saj odgovornost za storjeno nezakonito dejanje prelaga na javna podjetja, katerih direktorji prejema-jo protizakonito visoke plače,

kar jim je odobril predsednik mestne vlade Marjan Vidmar.

Državni sekretar ministrstva za ekonomske odnose in razvoj Davor Valentinčič pa je dejal, da se je republiška vlada pred letom dni odločila, da bo sama določala cene komunalnih storitev, ker so lokalne oblasti večkrat z neupravičenim višanjem cen povzročale rast inflacije.

Član izvršnega sveta občine Center Marko Golob je povedal, da so se odnosi med mestno vlado in občino Center začeli zapletati, ko se je mestna vlada neupravičeno vmešala v urejanje Tivolija, kar je izključno v pristojnosti občine Center. Dodal je, da je mestna vlada brez razpisa izbrala investitorja za čolnarno, za vodjo projekta pa določila Janeza Lesarja, člana mestne vlade, ki še vedno dobiva zelo odgovorne naloge, čeprav se je do zdaj dobro izkazal le pri pobiranju smeti, ko je bil še mestni komunalni minister.

Zdenko Matoz

Star pregovor pravi, da je za malo denarja tudi bolj malo muzike. In ker Slovenci v teh časih nismo ravno polni žepov, se v vročih dneh hladimo na najrazličnejše preizkušene načine: s kopanjem v morju, rosnim vrčkom piva ali kar doma s cevjo za zalivanje vrta. Poceni, vendar uspešno. Ni kaj, v stiski celo hudič muhe... A. U.

OGOLJUFANCI TOŽIJO VLADO

Akcijska skupina Maxwellovih upokojencev, ki ima 32.000 članov, je pred kratkim pri ombudsmanu britanskega parlamenta vložila tožbo, v kateri obtožuje Oddelek za trgovino in industrijo britanske vlade, da ni dovolj skrbno nadziral Maxwellovega poslovanja. Skupina trdi, da vlada ni preverila zanesljivosti podjetja London Bishopsgate International Investment Management, preden mu je dodelila licenco za upravljanje pokojninskih skladov.

S pomočjo omenjenega podjetja, v katerem je imel večinski lastninski delež prav tako Robert Maxwell, je le-temu uspelo iz pokojninskih skladov svojega podjetja Mirror Group nezakonito dvigniti kar 400 milijonov funtov (milijardo mark), s katerimi je poravnava svoje dolgeve drugod. Ko je Robert Maxwell ugotovil, da nakopičenih dolgov ne bo mogoče vrniti, je najverjetneje zaradi samo-

mora utonil na križarjenju v bližini Kanarskih otokov novembra 1991.

Pred kratkim je vladni Oddelek za resne goljufije napisal še nove obtožnice proti šestim ljudem, ki naj bi Maxwellu pomagali pri njegovih goljufijah. Med njimi sta Maxwellova sinova Ian in Kevin ter nekdanji finančni direktor časopisne družbe Mirror Group Michael Stoney. Obtoženi so kraje, ponarejanja dokumentov ter nezakonitega poslovanja z bankami: tem so v zameno za posojila ponujali delnice raznih podjetij. Sodni proces naj bi se začel v začetku prihodnjega leta.

Maxwellov sin Kevin, ki ga bremenijo največ obtožnic, pa je bankrotiral že septembra lani. Njegovi dolгови so znašali 406,5 milijona funtov, kar je največ med vsemi bankroti v britanski zgodovini.

Marja Novak

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 32

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 326-982; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Apartmaji na Kopah – opremljeni za 4 osebe: bivalni del, kuhinja in TWC. Cena 35 DEM. Termini po 25. avgustu.

2. Hišice na Veliki planini – za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije – koča ima elektriko. Cena 44 DEM v toarski protivrednosti.

3. Apartmaji Kaninska vas – za 4 osebe, v celoti opremljeni. Cena 38 DEM v toarski protivrednosti. Termini po 28. avgustu.

4. Kranjska Gora – Jasna – tri- ali štiriposteljne sobe z etažnimi sanitariji. Cena polnega penziona 32 DEM, polpenziona 27 DEM v toarski protivrednosti. Prosto po 25. avgustu.

5. Prikolica Camping Šobec – od 21. do 31. avgusta. Cena 29 DEM/dan v toarski protivrednosti.

Morje

1. Nerezine Mali Lošinj – tri-, štiri- ali večposteljni apartmaji s celotno opremo, možnost lastne priprave hrane. Termini: od 25. 8. do 12. 9., cena 16 DEM/osebo/dan.

5. Duga uvala pri Puli – enosobna stanovanja. Cena 30 DEM na dan. Termini po 25. avgustu.

6. Apartmaji v Nerezinah, otok Mali Lošinj – za štiri osebe, ob koncu avgusta, 7 do 10 dni. Cena 58 DEM za apartma.

IDE časopis slovenskih delavcev

Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana

tel.: (061) 313-942

311-956

110-033

116-163

DELAVSKA HRANILNICA, d. o. o.
Ljubljana, Dalmatinova 4

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 8. 1993 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revalorizacijska stopnja za avgust 1993 znaša 0,8 % mesečno, preračunano na letni nivo 10 %.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLAR-SKE DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	0,64 %–0,72 %	7,80 %– 8,81 %
– vezava sredstev nad 1 mesec	0,88 %–1,21 %	10,92 %–15,32 %
– vezava sredstev nad 2 meseca	1,21 %–1,37 %	15,32 %–17,51 %
– vezava sredstev nad 3 mesece	1,37 %–1,45 %	17,51 %–18,61 %
– vezava sredstev nad 6 mesecev	1,45 %–1,53 %	18,61 %–19,71 %
– vezava sredstev nad 12 mesecev	1,61 %–1,76 %	20,81 %–23,00 %

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev	MESEČNE	LETNE
– do 30 dni	0,88 %	10,92 %
– od 30 do 90 dni:		
– do 10.000,00 SIT	1,45 %	18,61 %
– od 10.001,00 SIT do 50.000,00 SIT	1,53 %	19,71 %
– nad 50.001,00 SIT	1,61 %	20,81 %

KREDITNA PONUDBA

– kratkoročni krediti privatnim osebam:		
z rokom vračila 6 mes.	3,08 %	43,00 %

Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE! NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

7. Malinska otok Krk – apartmaji za

2 osebi	23 DEM dnevno
3 osebe	33 DEM dnevno
4 osebe	43 DEM dnevno
5 oseb	54 DEM dnevno

Termini po 25. avgustu.

8. Červar – apartma za štiri osebe. Prosti termini od 25. avgusta dalje. Cena 47 DEM v toarski protivrednosti.

9. Enosobno stanovanje v Barbarigi pri Puli – opremljeno za 4 osebe: dnevni prostor s kuhinjsko nišo, spalnica, kopalnica. Termini od 14. 8. do 1. 9. Cena 35 DEM.

10. Kontejner v AC Lanterna – prosti termini v avgustu. Možnost bivanja za 4 osebe. Cena 33 DEM v toarski protivrednosti.

B. IZLETI

OKTOBERFEST OKTOBERFEST OKTOBERFEST
München 18. 9.–3. 10., 2 dni, cena 199 DEM

C. SEJEMSKA PONUDBA

1. Berlin – od 27. 8. do 5. 9. Največji sejem zabavne elektronike. Odhod s posebnim letalom 30. 8. Cena 1295 DEM.

2. Essen – od 15. do 22. 9. Sejem varjenja, toplotne tehnike, industrijski roboti, stroji za preizkušanje kvalitete, tehnika prihodnosti. Odhod 16. septembra. Cena za 4-dnevno potovanje 1290 DEM.

3. Dunaj – sejem elektronike, industrijske elektrotehnike in industrijske elektronike, gradbeni elementi, pogonska tehnika, prevodni materiali, elektronika in tehnika sporočanja, proizvodnja, pretvarjanje in razdeljevanje energije, komunikacijski in nadzorni sistemi. Odhod 28. septembra, dvodnevno potovanje, cena 1.450 ATS.

4. Budimpešta – od 12. do 16. 10. Mednarodni sejem računalniške tehnike; software in hardwar, vsa pripadajoča oprema, vključno s telekomunikacijami. Odhod 14. oktobra, tri dni. Cena 275 DEM.

5. Budimpešta – Avtomobilski sejem: osebni, športni in tovorni avtomobili. Odhod 1. oktobra, tri dni. Cena 275 DEM, za skupine nad 20 potnikov možen popust.

6. Dueseldorf – od 17. do 20. novembra. Mednarodni strokovni sejem zdravniške prakse in bolnišnic. Štiri dni. Odhod 17. 11. Cena 1290 DEM. Za skupine možen popust.

7. Dueseldorf – 26. do 29. oktobra. Mednarodni sejem zaščite pri delu in medicine dela. Štiri dni. Odhod 26. 10. Cena 1290 DEM.

8. Frankfurt – od 17. do 19. septembra. Mednarodna razstava osebnih avtomobilov. Tri dni. Cena 1090 DEM. Za skupine možen popust.

ZA SKUPINE NAD 25 OSEB NUDIMO 10-ODSTOTNI POPUST. PRIPRAVIMO DODATNI PROGRAM PO VAŠIH ŽELJAH.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40 % celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za že rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krjaši odpovedi zaračunamo stroške in 30 % celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7 %. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 20 dni pred začetkom potovanja.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

Piše: Franc Skinder

29. člen

● Glavni argument nasprotnikov zakonske določbe (to je 29. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij) o ničnosti neodplačanih prenosov družbenih sredstev iz enega podjetja na drugo pravno osebo je, da je ta določba v nasprotju z eno osnovnih načel ustavne ureditve, to je z načelom pravne države. Po njihovem mnenju je ta sporna določba izničila načelo pravne varnosti, ker šteje za nične pravne posle, ki so bili sicer dovoljeni po zakonu.

Ali so bili res dovoljeni? Brezplačni prenosi družbenega kapitala so bili izvedeni najprej na podlagi 145. g člena zakona o podjetjih, kasneje pa na podlagi 145. b člena istega zakona. Uporaba teh določb naj bi omogočila koncentracijo kapitala in s tem uspešnejše poslovanje. Dejanski namen in posledica teh pravnih poslov pa je prenos (samo)upravljaljskih funkcij delavcev na družbeni lastniki na ozek krog vodilnih delavcev, velikokrat samo na enega samega. S tem so ti vodilni delavci združili poslovodno in upravljaljsko funkcijo (slednja je po svoji vsebini lastninska funkcija). V večini primerov so dodali še nadzorno funkcijo, bodisi ker posebnih nadzornih organov nimajo, bodisi, ker so njegovi člani delovnopravno povsem odvisni od poslovodnih organov. Na ta način se je upravljanje z družbeno lastnino povsem privatiziralo, kar je vedno bilo in je še vedno neposredni pogoj in možnost za najrazličnejše zlorabe te lastnine. Takšen način upravljanja družbene lastnine je v nasprotju z osnovno določbo zakona o podjetjih (3. členom), po kateri le delavci upravljajo družbeno lastnino, bodisi neposredno, bodisi posredno preko svojih predstavnikov v delavskih svetih ali drugih organih upravljanja. (Samo)upravljanje delavcev je edini zakoniti in legitimni način upravljanja družbene lastnine, pri čemer to (samo)upravljanje ne temelji le na vloženem delu, ampak tudi na obstoječem oziroma vloženem družbenem kapitalu. To smiselno izhaja tudi iz predhodnih in končnih določb zakona o gospodarskih družbah.

● V večini primerov so o brezplačnih prenosih družbenega kapitala odločali delavski sveti ali drugi organi upravljanja, ki pa teh, pristojnosti nikoli niso imeli. Torej so ti pravni posli nezakoniti tudi iz tega razloga.

● Brezplačni prenosi družbenega kapitala so tudi v nasprotju s temeljnimi načeli zakona o obligacijskih razmerjih. Po tem zakonu so nični vsi pravni posli, ki nasprotujejo ustavnim načelom družbene ureditve, prisilnim predpisom in družbeni morali.

● Oba sporna člena (145. g in 145. b) sta bila sprejeta še pred uveljavitvijo sedanje ustave, ko sta veljali še ustavi SFRJ in SRS. Neposredno sta obe citirani določbi v nasprotju z obema ustavama pa tudi v nasprotju s kasnejšimi spremembami slovenske ustave z ustavnimi amandmaji. Vse do sprejetja sedanje slovenske ustave so veljale ustavne določbe, da je pravica delavca do upravljanja družbenih sredstev neodtujljiva in nedotakljiva in da je protustaven vsak akt in vsako dejanje, s katerim bi bile kršene te pravice delavcev.

Nova ustava sicer nima določb o družbeni lastnini in o delavskem upravljanju le-te. Vendar pa ustavno načelo pravne države pomeni, da je treba spoštovati veljavne predpise o varovanju družbene lastnine v podjetjih in na podlagi ustave in zakona pridobljene pravice in obveznosti delavcev, da jo upravljajo. Zato je določba o brezplačnem prenosu družbenega kapitala na drugo podjetje, ne da bi delavci pridobili pravico to podjetje soupravljati, protustavna. 29. člen načelo pravne države ponovno vzpostavlja.

Iz navedenega sledi, da se sporni določbi v 145. g in 145. b členu nista mogli in smeli uporabljati, ker sta (bili) v nasprotju z ustavo, mnogimi drugimi veljavnimi predpisi in družbeno moralo. Izkoriščati oziroma zlorabljati nerodnost in nedoslednost zakonodajalca pa je tudi nemoralno početje.

Morda, ker zmanjka pravnih argumentov ali pa nasprotniki 29. člena niso o njih povsem prepričani, še dodajajo, da je ta člen neuresničljiv, ker ni mogoče vzpostaviti prejšnjega stanja, nadalje, da bi to povzročilo veliko škodo in da se s tem oživlja ideologija revolucionarne zakonitosti in podobno.

Nihče ne misli, da je potrebno vzpostaviti sistem bivših TOZD-ov in SOZD-ov. Zelo veliko pa bi bilo storjeno že s tem, da se podjetjem vrne premoženje tam, kjer je to še mogoče, in da se v holdingih odvzamejo sedanjim lažnim predstavnikom družbenega kapitala uzurpirana pooblastila ter da nove predstavnike družbenega kapitala v skupščinah družb imenujejo tisti, ki jim je bilo upravljanje družbene lastnine po 145. g in 145. b členu odvzeto. Ti pravi predstavniki družbenega kapitala v skupščinah družb bodo nato izvolili nove upravnice odbore, ti legalni organi pa bodo zatem poskrbeli še za vse drugo.

Glede oživljanja revolucionarne zakonitosti pa naslednje: ne 29. člen, ampak celoten zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij je revolucionaren oziroma kontrarevolucionaren, odvisno pač od tega, s katere strani ga kdo ocenjuje. Ustavnost in legitimnost tega zakona je vprašljiva, ker delavcem jemlje njihove tovarne in druga podjetja, državna oblast pa je bila toliko nespametna, da zakon ni zahtevala vsenarodnega konsenza, kot je to zahtevala za ustanovitev samostojne države, čeprav gre za enako pomembno in usodno dejanje.

VLADA BO DALA ZGLED S SVOJIM ODREKANJEM (PA NE NAŠA)

Španska vlada je zaradi recesije, ki je sama ne more več obvladovati, pozvala k vsesplošnemu zategovanju pasov in predlagala paket varčevalnih ukrepov, ki jih je na izrednem zasedanju parlamenta podrobneje predstavil gospodarski minister Pedro Solbes v svojem prvem nastopu pred parlamentom po volitvah 6. junija.

»Križa je prizadela vsakogar, toda vlada bo sedaj s svojimi dejanji prva, ki bo dajala zgled,« je zaključil svoj sicer precej pesimističen govor in poudaril,

da je okrevanje španskega gospodarstva v veliki meri odvisno od gospodarskih gibanj v Evropi.

Recesija, zaradi katere se je stopnja nezaposlenosti povzpela na 22,3 odstotka in s tem zavzela prvo mesto v ES, naj bi po Solbesovem mnenju v četrtem kvartalu sicer začela popuščati, toda do izboljšanja ne bo prišlo, dokler si ne bodo opomogla tudi druga gospodarstva.

Španska vlada bo tako za začetek plače v javnem sektorju zadrževala pod stopnjo inflacije, nova zakonodaja

VELIKE GOSPODARSKE DRUŽBE DANES IN JUTRI (2.)

Piše dr. Emil Rojc

Tisto, kar je nedvomna »komparativna prednost« povezav odvisnih družb v koncernsko krovno hišo, je predvsem okrepitev strokovnega dela pri vodenju in upravljanju, je sinergija, ki jo ustvarjajo skupni pristopi na poslovnih področjih, kot so npr.: strateško planiranje, finančni kontroling, eksterna in interna revizija, poenotena institucionalna oziroma ekonomska propaganda, načrtovanje razvoja kadrov, usposabljanje in priprava mladih menedžerjev, vzdrževanje in varovanje blagovne znamke, komuniciranje z javnostmi, povezovanje z razvojno-raziskovalnimi organizacijami in univerzami, koncernsko pravo in druge. Vseh teh funkcij prav gotovo niso zmožna zagotoviti in jih ustrezno strokovno podkrepiti podjetja, ki ostajajo zunaj korporacijskih povezav. Seveda lahko del teh skupnih interesov uresničujejo podjetja tudi prek holdinške oblike povezovanja. Samo da je taka družba bolj namenjena upravljanju s svojimi kapitalskimi deleži v drugih družbah.

Doslej smo kot prednost obstoja velikih družb poudarjali predvsem sinergijo skupnega strateškega vodenja in strokovnega pokrivanja poslovnih funkcij na koncernski ravni na interdisciplinaren in teamski način. Nič manj pomembna in aktualna pa ni spodbujevalna vloga velikih družb, s koncernsko vsebino in obliko povezovanja, pri razvijanju »notranjega podjetništva«. Pri

tem mislimo zlasti na spodbujanje zamisli in predlogov zaposlenih za nove programe in projekte, komplementarne z obstoječo proizvodnjo, s katerimi bi kar najbolje izrabili dane tehnološke, finančne, kadrovske in druge potencialne. Dinamično notranje podjetništvo je lahko učinkovito orožje naših podjetij v pravočasnem odzivanju na nove zahteve tržišča in potrebnem prestrukturu-

riranju na tej podlagi. Razvite dežele Daljnega vzhoda so takšen pristop že zdavnaj vgradile med tradicionalne vrednote svoje podjetniške oziroma korporacijske kulture ter spodbujanje notranjega podjetništva uvrstile med temeljne sestavine strateškega vodenja.

Strateško vodenje s pogledom v prihodnost, globalni marketing, spremljanje megatrendov zunanjih sprememb, razvojno raziskovalna usmerjenost, zagotavljanje vključenosti lastnih strokovnjakov v mednarodne pretoke znanja in informacij, izpopolnjevanje naših tehnično tehnoloških profilov in raziskovalcev na tujem in druge funkcije uspešnega notranjega prestrukturiranja naših podjetij, je nedvomno lažje zagotoviti z vidika krovne hiše kot pa vsakega podjetja zase.

Omenjene vzvode za razmah notranjega podjetništva, skupaj z razvijanjem ustreznih motivacijskih mehanizmov, s sistemom ocenjevanja in nagrajevanja inovativnih, raziskovalnih in podjetniških pobud, formiranjem skupnih baz podatkov, tehnoloških parkov, testirnih centrov, s povezavami z univerzami, bankami in raziskovalnimi inštituti, je mogoče optimizirati le na ravni povezanih oziroma velikih družb. Koncernski način njihovega upravljanja pa dopušča tudi vplive na uprave posameznih podjetij v primerih, ko se ta prepuščajo samozadostnosti, inerciji in neodzivnosti na znanilce in kazalce prihajajočega kriznega položaja oziroma razvojnega zaostajanja.

Se na eno prednost povezovanja podjetij v veliko družbo kaže opozoriti. V okviru vodenja, ki ga izvaja krovna družba, se namreč vzpostavljajo tudi ključne relacije v odnosih med zaposlenimi in menedžmentom ter med organi upravljanja ter sindikati. Z vidika

poslovne uspešnosti ni nepomembno, kakšne so te relacije, kako se spoštujejo načela in merila socialnega partnerstva, kolikšna je stopnja soudeležbe v upravljanju in kakšna je pripadnost zaposlenih svojemu podjetju oziroma povezani družbi kot celoti. Načelno jasna in s kulturo povezane družbe skladna usmeritev glede gornjih relacij do zaposlenih je marsikdaj lahko koristen in potreben korektiv preveč poenostavljenim »zgodnjekapitalističnim« pogledom in pristopom vodstev v nekaterih podjetjih do zaposlenih, do njihovega sindikata in sindikalnih zaupnikov.

Na ravni velikih družb je mogoče ustrezno angažirati tudi družboslovno humanistične potencialne, katerih strokovni prispevek na socialno-psihološkem, sociološkem, razvojno-kadrovskem in drugih področjih t.i. »mekhkih dejavnikov« vodenja ljudi, je pomemben za vzpostavljanje ustvarjalne klime med zaposlenimi.

Namera tega prispevka je bila opozoriti na povezanost lastninskega preoblikovanja s profiliranjem funkcije in organizacije velikih družb, dati prednost argumentom ekonomske narave v prid obstoječim in oblikovanju novih povezanih družb in povzeti nekaj prednosti sodobnih koncernov, kakršne nam prikazuje praksa v svetu, pa tudi že nekatere domače izkušnje iz življenja velikih poslovnih sistemov. Lastninsko preoblikovanje in z njim materializacija interesov zaposlenih za učinkovito gospodarjenje postavlja življenje in perspektivo velikih družb na realno podlago, na temeljni motiv: ustvarjati učinkovito razvojno usmerjeno, na spremembe v okolju odzivno, kapitalsko povezano, na človeške razvojne potencialne oprto in za mednarodno merjenje moči usposobljeno podjetniško strukturo našega gospodarstva.

(Konec)

Če ima človek v tem dolgem vročem poletju suha usta, odpre hladilnik in se odžaja. In ker smo ob tej vročini nenehno žejni, pijemo od jutra do večera. Če ne moremo spati, pa tudi ponoči. Polja, travniki, gozdovi... ki jih je Bog pozabil in jim že zelo dolgo ni priložil poštenega deževja, pa od dolgega pomanjkanja vode umirajo. Potoki so usahnili, v rečnih strugah so luže usmrane brozge, vodnjaki so prazni. Tudi podtalnice ni več. Zato je marsikje lažje priti do rosnega vrčka hladnega piva kot do kozarca pitne vode. Kajpa so najkrajšo potegnili v tej suši znova kmetje. Že drugo poletje zapored. Ni kaj, pred nadaljnjimi sušnimi leti – kdo ve, če jih ne bo še sedem – se bo treba zavarovati? Kako? Neumno vprašanje, mar ne? Ne pri Triglavu, z namakalnimi napravami. A. U.

REVŠČINA IN DEVIZNE REZERVE

Hrvaške devizne rezerve so vredne milijardo dolarjev. Zanimiva je ocena Narodne banke Hrvaške, da je naraščanje deviznih rezerv predvsem posledica dejstva, da so državljani prodali devizne prihranke, mnogi samo zato, da bi preživel.

Po podatkih hrvaškega ministrstva za delo so do začetka julija izdali 68.041 socialnih izkaznic za 156.040 državljanov.

za socialo, saj so prav podpore za brezposelne vzrok za vse večji proračunski primanjkljaj.

Proračun za leto 1994 bo parlamentu predstavljen naslednji mesec in primanjkljaj naj ne bi presegel 4,5 odstotka bruto domačega proizvoda, leta 1996 pa bi ga rada vlada zmanjšala na 3 odstotke bruto domačega proizvoda, kot je predvideno v Maastrichtski pogodbi. Za javne naložbe naj bi porabili 2 odstotka več denarja kot lani, vendar znotraj te vsote kar 11,4 odstotka namenijo izgradnji infrastrukture.

Ekonomisti so Solbesov načrt sprejeli nekoliko zadržano, večina pa je pritegnila zmanjšanju izdatkov za socialno pomoč, tako kot Solbes pa menijo, da bo do okrevanja gospodarstva prišlo kvečjemu v zadnjem kvartalu 1993, zagotovo pa v prvih treh mesecih 1994.

A. P.

NOVA POGODBA V NOVI BROŠURI!

SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO s komentarjem

Avtorja komentarjev:
Gregor Miklič in Brane Mišič

Cena 950 SIT.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni: (061) 321-255, 110-033, 313-042, faks 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o)

..... izvod(ov) SPLOŠNE KOLEKTIVNE POGODBE ZA GOSPO-

DARSTVO s komentarjem.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno dne:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju.

Žig

Podpis naročnika

TITAN: BOJ ZA OHRANITEV BLAGOVNE ZNAMKE

Tovarna Titan iz Kamnika, ki si je po besedah v.d. direktorja Vojka Gustinčiča pridobila v preteklosti blagovno znamko, ki ima ceno tudi na tujem, se letošnje leto otepa z izgubo. Prigospodarili so jo v prvem polletju, koliko, je poslovna skrivnost. Opisno povedano pa je izpadlo vsaj 15, če ne 20 odstotkov načrtovanega prihodka. Izguba bo tudi ob koncu leta, saj gredo trenutno dobro v promet le ključavnice. V podjetju, ki je enovita družbena organizacija, se pripravljajo tudi na lastninjenje, vsi v podjetju, kot kaže, pa so zainteresirani, da bi večinski delež lastnine ostal v njihovih rokah.

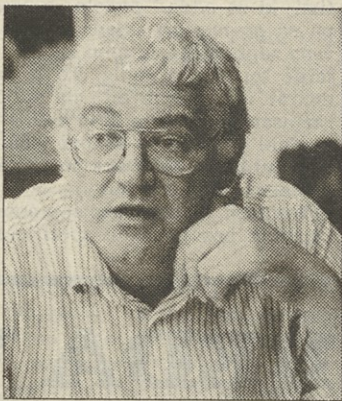
Ob koncu pomladi letos so delavci izsilili zamenjavo vodstva, vendar o vzrokih ne novo v.d. vodstvo ne sindikat nista hotela spregovoriti. Spoštovali smo dano besedo in se pogovarjali samo o gospodarskem položaju Titana (in si zraven mislili, da bo o zamenjavi vodstva in vzrokih zanjo vredno pisati tudi kasneje. Predvsem o vplivu te zamenjave na poslovne rezultate).

Titan je, kot smo zapisali, enovita delovna organizacija, ima pa pet organizacijskih enot: livarno z obdelavo odливkov, proizvodnjo ključavnice (kamor sodi usihajoča proizvodnja smučarskih vezli), vzdrževanje s proizvodnjo strojev, orodjarno in skupne službe. Titanu se je, tako kot mnogim podjetjem v Sloveniji, tržni položaj v zadnjih treh, štirih letih popolnoma spremenil, saj se je moral od proizvajalca, ki je za nekdanji jugoslovanski trg namenjal kake tri četrtine svojih izdelkov, preleviti v proizvajalca, ki tri četrtine izdelkov prodaja na zahodnoevropskem trgu. To pa je trg, kjer zdaj težave prodajalcev naraščajo iz mesec, recesiji pa še ni videti konca.

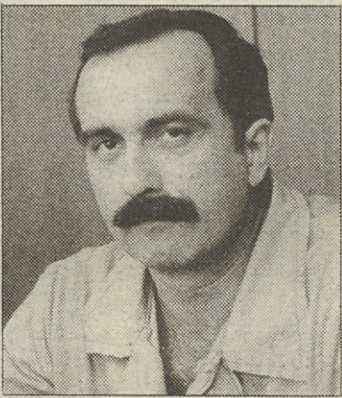
»Največ izvažamo v Nemčijo in Italijo,« je pripovedoval Vojko Gustinčič. »V Nemčiji je recesija, v Italiji pa ob devalvaciji valute, ki pa nas ni prizadela najhujše, še politična kriza. Zaradi le-te so se ustavila javna dela v vrednosti dva tisoč milijard lir, tu pa smo bili mi kar precej velik dobavitelj. No, računam in upam, da bodo v začetku prihodnjega fiskalnega leta, ki se začne oktobra, ta denar vendarle odmrznili.«

Zaradi težav na trgu je Titan prodal za tretjino manj izdelkov, kot je načrtoval, največ težav pa je prav s prodajo ulitkov. Ključavnice za zdaj Titan še drži blizu površja vode.

»Pokazalo se je,« je nadaljeval Gustinčič, »da se ni dobro preveč vezati na majhno število močnih kupcev, kar je Titan v preteklosti naredil. Zdaj ga je to udarilo z vso močjo po prstih. Težave so se začele

Vojko Gustinčič, v.d. direktorja Titana: Imamo relativno cenjeno blagovno znamko. Zdaj se trudimo, da bi ohranili njeno vrednost.

Borivoj Zeilhofer, predsednik SKEI v Titanu: Borimo se za večinski delež pri lastninjenju tovarne.

Foto: Sašo Bernardi

Ključavnice so trenutno edini izdelek Titana, ki se še dobro prodaja. Nemara k temu pripomore vse večje število vlomov v stanovanja in poslovne objekte.

z Italijani že lani jeseni, da posebej ne omenjam bivšega trga Jugoslavije, ki se je razsul že pred tem. Torej: ko so izgubljali doseženi trg in prodirali na nove, se je na trgih, kjer smo iskali rešitev, začela recesija. Rezultat: že lani smo poslovali za silo pozitivno, letos pa nas je že ob polletju »udarila« izguba, ki se je ne bomo rešili vse leto.«

Kaj so v podjetju storili poleg tega, da so menjali vodstvo, kar kot poudarjajo, ni bilo povezano s poslovnimi rezultati (kljub temu da je bila izguba, čeprav prikrivana, že ob četrtletju)? Predvsem dvojce: odločili so se za reorganizacijo podjetja in rebalans plana, kar sicer ne bo izničilo do sedaj nabrane izgube, bo

pa dober temelj za poslovanje v naprej. Reorganizacija je seveda v tesni zvezi z lastninjenjem podjetja, pri čemer se vsi v podjetju zavzemajo za to, da bi zaposleni pridobili večinski delež lastnine.

»Podjetje je ocenjeno, imamo torej določeno, pošteno vrednost podjetja, ocenili pa bomo še vrednost nepremičnin,« pravi Gustinčič. »Izračunali smo tudi, da smo delavcem dolžni na račun neizplačanih delov plač v zadnjih treh letih po eno in pol povprečne mesečne plače v podjetju. K temu je treba prišteti lastninske certifikate, glede katerih bomo delavce anketirali, ali jih želijo vložiti v »svoje« podjetje ali ne.«

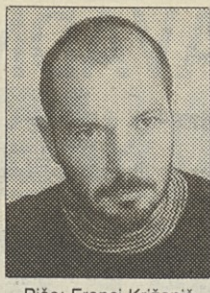
Reorganizacija podjetja pa je tudi v tesni povezavi s poslovanjem. Ustrezno bo treba preoblikovati nekatere najbolj pomembne službe v podjetju, pri čemer se bo pokazalo tudi, ali je za ta obseg proizvodnje in prodaje zaposlenih dovolj ali preveč ljudi.

»Intimno sodim, da bo reorganizacija pokazala, da je v sedanjih razmerah moč zaposliti komaj kakih 850 do 900 delavcev, ne pa skoraj 1200, kolikor nas je sedaj.« je bil odločen Gustinčič. »Da bi preživeli vsi, bi morali proizvodnjo in prodajo precej povečati, mi pa bomo naredili

celo rebalans plana. Resda bo rebalans v tem, da bomo v drugi polovici leta realizirali od začetka postavljene cilje. Glede na izpad prihodka v prvem polletju, ki ga je bilo morda celo za petino načrtovanega, pa bi morali biti mnogo uspešnejši od začrtanega plana, da bi poslovali brez izgub. Reorganizacija torej poleg spodbude, da utegnemo biti rezultati v prihodnje boljše, prinaša tudi kruto resnico, da podjetje ob sedanjih realizaciji prodaje ne more preživeti tako veliko število zaposlenih.

Sindikat se vseskozi bojuje za stoodstotno izpolnjevanje kolektivne pogodbe, njegov cilj pa je tudi čim večji delež delavcev v lastninjenju podjetja. Borivoj Zeilhofer, predsednik SKEI v Titanu, nam je dejal: Razumemo pa seveda tudi gospodarski položaj podjetja in zdaj se borimo za izpolnitev vsaj zakonsko dovoljenih 80-odstotnih izplačil plač. Letos se nam je denimo prvokrat zgodilo, da smo dobili minimalen regres, in to v bonih. Kar se pa tiče lastninskega preoblikovanja podjetja, se sindikat trudi, da bi delavci dobili večinski delež.«

Boris Rugelj

Piše: Franci Križanič

Slovenska produkcija in zunanja trgovina

Po analizi, temelječi na podatkih za leto 1986, je Slovenija v trgovini z drugimi jugoslovanskimi republikami varčevala kapital ter intenzivno uporabljala delo in »človeški kapital«. S svojo konkurenčnejšo gospodarsko strukturo oziroma sposobnostjo izdelovati dobrine, katerih produkciji naši trgovinski partnerji niso bili kos, je imela Slovenija tipično »paradoksalen« položaj razvite države (ki kljub polni zaposlenosti izvažala delovno intenzivno blago). Tako glede na uvozno substitucijo kot glede na celotno domačo proizvodnjo v Sloveniji pri trgovini s svetom (brez drugih jugoslovanskih republik) ni bilo Leontijevega paradoksa, t.j. manjše porabe dela in večje porabe kapitala v zunanjetrgovinski menjavi z v glavnem razvitejšimi državami. Kljub polni zaposlenosti v Sloveniji leta 1986 naše gospodarstvo v izvozu ni varčevalo z delom.

Podobno kot drugod so torej tudi rezultati empiričnih analiz povezave med strukturo produkcije, angažmaja dela in kapitala ter strukturo slovenske zunanje trgovine (v svetu je bila prva med takšnimi analizami Leontijevega paradoksa za zunanjetrgovinsko menjavo ZDA v letu 1949) ovrgli enostavno teorijo mednarodne menjave in njenega vpliva na gospodarsko dejavnost ter zaposlenost. Wassily Leontijev je, na primer, govoril, da ZDA v izvozu porabijo manj kapitala na zaposlenega, kot bi ga v nadomeščanju konkurenčnega uvoza (tistega, ki ga dejansko lahko nadomestijo s svojo dejavnostjo). Ko je ugotovil, da je delavec v ZDA približno trikrat produktivnejši kot drugod po svetu (članek iz leta 1954). To produktivnost so nato v ekonometrične analize vključili kot »človeški kapital« (definiral ga je že Adam Smith, empirično so ga proučevali Schultz, 1961, Becker, 1964 in Mincen 1962, v analizo odnosa med gospodarsko dejavnostjo in mednarodno trgovino pa sta ga uvedla Keesing, 1965 in Kruger, 1968).

Predpostavke enostavne t.i. Heckscher-Ohlinove teorije zunanje trgovine (produkcija enake vrste blaga v vseh državah, uporaba enake vrste produkcijskih faktorjev in proizvodnja po enaki produkcijski funkciji, ki je homogena, konveksna proti izhodišču in s konstantnimi donosi, pri proizvodnji danega blaga ni možno nadomeščanje produkcijskih faktorjev, produkcijska faktorja sta samo delo in kapital, na trgu dobrin vlada čista konkurenca, faktorji pa so polno zaposleni, okusi potrošnikov so enaki in ni transportnih stroškov ali drugih ovir svobodni trgovini), pri katerih je bila edina razlika med narodnimi gospodarstvi različna količina dela in kapitala (od tod pa je sledil zaključek, da bo država v mednarodni menjavi specializirala produkcijo, v kateri se intenzivno koristi njen obilnejši produkcijski faktor – v razvitih državah kapital, v manj razvitih pa delo), so v novejših teorijah zunanje trgovine zamenjale predpostavke o:

– različnem režimu vpliva trgovine s primarnimi in industrijskimi izdelki (po Kravisu, 1971, je trgovina s primarnimi izdelki odvisna od naravnega

bogastva, trgovina z industrijskimi izdelki pa od inovacij),

– vplivu povpraševanja, povezanega s podobno visokim dohodkom na prebivalca (po Linderju, 1967, je obseg mednarodne trgovine med različnimi državami tem večji, čim bolj podobna je njihova domača poraba, to pa je odvisno od podobnosti njihovega dohodka na prebivalca in ne razlik v stroških proizvodnje),

– različnem vplivu inovacij na mednarodno menjavo in gospodarsko dejavnost v različnih »življenjskih obdobjih produkta« (po Vernonu, 1966, uvajajo nove izdelke razvite države, v katerih je velik trg in možnost za financiranje raziskovalnega dela ter razvoja; posledica je »tehnološki jez« med razvitimi in manj razvitimi narodnimi gospodarstvi, ki bolj kot cene vpliva na razlike v gospodarski dejavnosti in mednarodni menjavi; s standardizacijo produkcije novega izdelka ter možnostjo prenosa tehnologije se ta jez postopoma zmanjšuje, dokler se, v zadnji fazi, produkcija ne seli tja, kjer so zanjo najcenejši produkcijski faktorji – tedaj zanjo veljajo predpostavke enostavne teorije, povezave med mednarodno menjavo in gospodarsko dejavnostjo);

– posebnostih »trgovine Sever-Jug« (Krugman, 1979, predpostavlja, da so severne države inventivne, južne države pa ne. Sever uvaja nove izdelke takoj, Jug pa šele čez čas, ko se produkcija seli na Jug zaradi nižjih plač; zaposleni na Severu imajo višje plače zaradi monopola nad novo tehnologijo, vendar morajo, za ohranjanje tega monopola, ves čas uvajati nove izdelke);

– občasnih skokih tehnološkega razvoja v manj razvitih državah, ki so posledica »catching-up«, t.j. uspešnega kopiranja tehnologije razvitih držav v manj razvitih (po Veblenu, 1915, in Abramovitzu, 1979, velika razlika v produktivnosti med državami omogoča manj razviti državi imitacijo, hitrejšo povečanje produktivnosti od njene rasti v razviti državi ter zmanjšanje »tehnološkega jezika«; kritičen faktor »catching-up« so investicije, saj je tehnološki napredek vsaj deloma vgrajen v kapital);

– odvisnosti povezave med gospodarsko dejavnostjo in zunanjo trgovino od njene nagnjenosti produkcije k uvozu (kolikšen odstotek uvoženih dobrin potrebuje za odstotno povečanje gospodarske dejavnosti) ter elastičnosti izvoza na svetovni dohodek (za koliko odstotkov se poveča povpraševanje po izvozu dobrin iz dane države ob povečanju svetovnega dohodka za 1%), kar je posledica danega načina produkcije (porabe surovin in drugih faktorjev na enoto produkta) in dane sestave povpraševanja v tej državi (Kaldor-Thirlwall-Vinesov pristop, 1983). Tehnološki napredek v dani državi poveča njen tržni delež v mednarodni trgovini tako na strani izvoza kot uvoza, pri zaostali državi pa vodi v devalvacijo, odliv kapitala in znižanje gospodarske dejavnosti.

ZDAJ PA ZARES!

Naročnike obveščamo, da bomo upoštevali vsa naročila za to knjigo od januarja 1993 dalje.

ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI

Vsebina

- Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij
- Uredba o pripravi programa preoblikovanja in o izvedbi posameznih načinov lastninskega preoblikovanja podjetij
- Uredba o metodologiji za izdelavo otvoritvene bilance stanja

Zakon razlagajo: mag. Tone Rop, dr. Alenka Žnidaršič – Krajnc (oba s seminarja ZSSS) in Gregor Miklič

Cena 1.800 SIT.

Naročila pošljite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefona: 321-255, 110-033, telefaks: 061-311-956.

Naročilnica

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo ... izvod(ov) brošure ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI.

Naročeno nam pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročnik bom poravnal po povzetju.

Naročeno, dne: Zig Podpis naročnika

Kdor se enkrat na beraško palico opre, ta se po delu več ne ozre.

Slovenski pregovor

Korupcija je najzanesljivejši znak ustavne svobode.

Edward Gibbon

Največ zakonov ima najbolj pokvarjena država.

Tacit

Stanovanjski sklad Republike Slovenije je že četrty razpisal in (raz)delil posojila za gradnjo ali nakup stanovanj, pa veliko ljudi še vedno ne ve, »zakaj ta sklad sploh imamo« in kakšno so njegove naloge. Tudi zato njegove razpise za posojilo marsikdo spregleda ali pa ne zna presoditi, ali ima kaj upanja za dodelitev stanovanjskega kredita, če bi ga zaprosil, ali ne. Poglejmo zato, kaj ta sklad je, in, kar je glavno, – kakšna je njegova glavna naloga!

Stanovanjski sklad Republike Slovenije je javnopravna organizacija, ki deluje kot finančna organizacija. Temeljni namen njegovega poslovanja ni doseganje profita, temveč »zagotavljanje materialnih podlag za izvajanje nacionalnega stanovanjskega programa«.

Denar za poslovanje sklada se zagotavlja iz republiškega proračuna, iz dela sredstev od prodaje družbenih stanovanj, iz sredstev ustvarjenih s prodajo republiških stanovanj in stanovanjskih hiš, z namenskimi dotacijami domačih in tujih pravnih in fizičnih oseb (kar je v tujini pogost način financiranja graditve neprofitnih stanovanj), iz sredstev, ustvarjenih z izdajo vrednostnih papirjev sklada, in iz prihodkov, ustvarjenih z lastnim poslovanjem.

Sredstva stanovanjskega sklada se porabljajo v skladu z naložbeno politiko, ki jo sprejme upravni odbor sklada – predvsem pa za odobravanje ugodnih posojil uporabnikom, ki izpolnjujejo pogoje, določene s pravilnikom in razpisom, ki ga izda in objavi sklad.

Z nekaterimi izmed omenjenih nalog se je sklad že začel ukvarjati, druge ga še čakajo. Ljudi, ki še nimajo strehe nad glavo in ne vedo, kako bi do nje prišli, seveda najbolj zanima, kako (z vlogo, naslovljeno na sklad) do ugodnega posojila. Pa poglejmo! Ugodnejših posojil (v primerjavi s komercialnimi ali stanovanjskimi bančnimi) so (lahko) deležni slovenski državljani:

- ki si z graditvijo ali nakupom primerne lastnega stanovanja prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje,

KAKO DO »NAVADNEGA« IN KAKO DO »NEPROFITNEGA« STANOVANJA

- ki jim je zaradi spremenjenih družinskih, zdravstvenih ali premoženjskih razmer dosedanje stanovanje postalo neprimerno,
- ki si svoje stanovanjske razmere izboljšujejo ali rešujejo z vlaganjem sredstev v prenovu, sanacijo ali obsežnejše vzdrževanje obstoječega stanovanjskega sklada in
- ki so si svojo stanovanjsko vprašanje rešili z najemom poso-

jil, pa jih zaradi neugodnih kreditnih pogojev ne morejo v celoti odplačati, izpolnjujejo pa pogoje iz prvih dveh točk. Poleg tega naj bi stanovanjski sklad v prihodnje denar namenjal tudi povečevanju sklada neprofitnih stanovanj. Razumljivo, da veliko ljudi tudi ob takšnih ugodnih kriterijih za odobritev kreditov ne bo zmožla gradnje ali nakupov stanovanj. Zato resno razmišljajo o najetu

tako imenovanih neprofitnih. Ali imajo kaj možnosti, da si jih kdaj najamejo?

Nekaj se jih res obeta. Republiški stanovanjski sklad namerava jeseni prvič razpisati posojila za gradnjo neprofitnih najemnih stanovanj. Zanje naj bi se potegovala vse neprofitne stanovanjske organizacije, vpisane v register pri ministrstvu za okolje in prostor – vendar samo tiste, ki bodo z lastnim in tudi občinskim denarjem pripravljene kupiti stanovanja zmerne standarda in po zmernih cenah, in še tiste, ki bodo po zmernih najemninah ta stanovanja tudi oddajale. Hkrati bodo morale te organizacije s stanovanji tudi upravljati.

V svetu skrbijo za tovrstna stanovanja večinoma zasebne organizacije, ki s pomočjo lokalne skupnosti in države rešujejo stanovanjske probleme tistega sloja prebivalstva, ki si lastniškega stanovanja ne želi ali ne more privoščiti. Ta podjetja so hkrati lastnice stanovanj, ki pa jih oddajajo za neprofitno najemnino. Za zdaj v Sloveniji takšnih stanovanj še ni, čeprav bi jih – po mnenju strokovnjakov – vsako leto potrebovali kakih tisoč, medtem, ko bi vseh novih stanovanj potrebovali tri tisoč na leto.

Kot rečeno: stanovanjski zakon predvideva, da so uporabniki denarja republiškega stanovanjskega sklada – poleg slovenskih državljanov – lahko tudi neprofitne stanovanjske organizacije, torej podjetja, registrirana za takšno dejavnost. Za uporabo tega denarja pa bi bilo treba sprejeti še nekatere podzakonske akte, predvsem pravilnik o posebnih pogojih za poslovanje neprofitnih stanovanjskih organizacij. A tega naj bi – po informacijah iz Jazbinskega ministrstva sprejeli »še pred poletnimi dopusti«.

Videli bomo, če se bo ta napoved tudi uresničila. Dopusti so že tu.

Stanovanjski sklad Republike Slovenije je končal že četrty razpis posojil za nakup, gradnjo in prenovu stanovanj. V razpisnem roku je prispelo na sklad 1421 vlog, od tega 1200 popolnih. Skupni za-prošeni znesek posojila je bil nekaj več kot 3,3 milijarde tolarjev; tisti, ki so oddali popolne vloge, pa so po merilih sklada upravičeno zaprosili za skupno 1,9 milijarde tolarjev posojila. To je še enkrat več, kot je bilo na voljo razpisane denarja, zato je sklad razdelil posojila (v skupni višini 936 milijonov tolarjev) po prednostnem vrstnem redu.

Tokratni, četrty razpis stanovanjskih posojil je bil specifičen

predvsem zaradi dveh razlogov. Prosilci so vloge lahko oddajali po občinah, eno od meril, ki je pomembno vplivalo na razpis, pa je bila omejitev cene kvadratnega metra stanovanja na 1600 mark.

Predvsem slednje je vplivalo na to, da so tokrat dobili največ denarja prosilci iz Kopra (9,2), Ptuj (5,5), Maribora (5,1) in Murske Sobote (4,7 odstotka). Od upravičeno zaprosenih sredstev pa jih prosilci nameravajo največ porabiti za zidavo in nakup stanovanj.

Na skladu so razdelili prosilce v pet razredov. Prednost so imele mlade družine, vendar je dal tokrat posojilodajalec večji poudarek številu otrok. Prednost so imele tudi invalidi, tisti, ki živijo pri starših, tisti, katerih dohodek na družinskega člana je 20 do 40 tisoč tolarjev, sledijo jim oni z nadpovprečnim dohodkom, najslabše pa so uvrstili družine s podpovprečnim dohodkom.

BEDA V SLIKI

Ko se na zavodu za zaposlovanje pojavijo viški, pridejo prav viški iz smetnjakov (Milan Alašević)

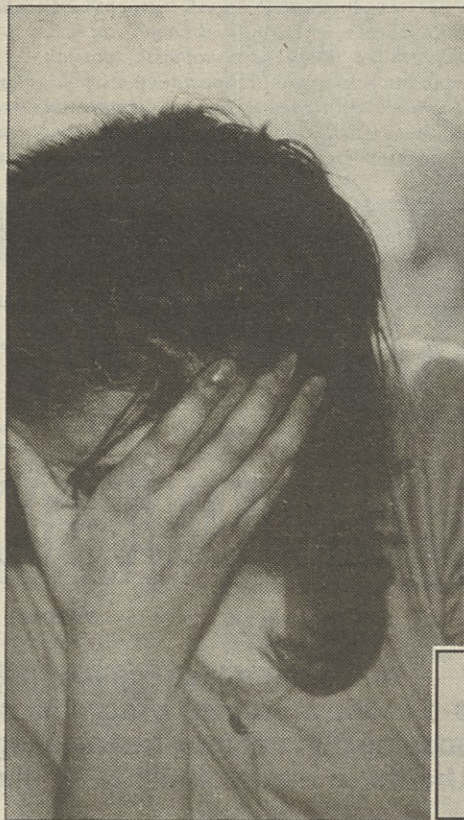
KAJ DATI V LONEC DANES, KAJ JUTRI

Jožica K. dela v Elektrokovini. Veliko smo lahko brali o stavki delavcev v njej. Zahtevali so plačo, tisto, ki so jo zaslužili, tisto, ki jo dobijo v delih in v bonih za nakup blaga v trgovinah. Štrajkali so in zahtevali majsko plačo.

Samohranilka je. Preživnina ni iztočljiva, pokaže odločbo, da rubež pri očetu otroka ni bil opravljen, ker sodni izvršitelj pri dolžniku ni našel stvari, ki so lahko predmet izvršbe. Sin je star 12 let, končal je 7. razred osnovne šole. Z otroškim dodatkom in stroški prevoza bi morala dobiti dobrih 25.000 tolarjev, pa jih ni. Povod za moj obisk pri njej je bilo pismo, v katerem je obširno opisala svoje težave, tudi oglasila se je pri meni. Vsa obupana je živčno stiskala roke, nepovezano pripovedovala o tem in onem, predvsem pa poudarjala, da ji nihče ne verjame in pomaga in naj vendar kdo pride in se prepriča o resničnosti njenih navedb. Verjela sem ji in jo obiskala.

Stanuje v stari hiši v starem delu mesta. V stanovanje se vstopi iz hišne veže. Podolgovata kuhinja in prav taka sobica merita 31 kvadratnih metrov. V kuhinji je majhen lavabo, tak, da manjšega še nisem videla. Stranišče je zunaj, skupno z drugimi strankami. Kopalnice ni. Nekaj skromne najnujnejše opreme. Med kuhinjo in sobo ni vrat. V podolgovati, ozki sobici, stojita ob stenah dva kavča, pod edinim oknom je mizica s črnobelim televizorjem, ena sama omara za garderobo in en čisto običajen stol, modre barve. Nič drugega.

Iz razgovora zve, da ji je ta stol edini spomin na neuspeli zakon. Štiri leta je bila poročena. Veliko je pretrpela v njem. Alkohol je bil tisti, ki je zakon razbil. Ostale so sledi fizičnih poškodb, da o tistih v duši ne govorimo. Pravi, da je srečna, da se je rešila iz tistega pekla. Srečna je, da sta s sinom sama. Bilo pa je hudo. Bila je podnajemnica, lastniki so jo metali ven, otrok je bil majhen, zakon se je razbil, bila je na robu obupa. Čutila

je, da se ves svet ruši nanjo. Obupno in odločno hkrati, z neko čudno močjo, ki se črpa iz življenjske ogroženosti, je iskala rešitev zase in za otroka.

Stanovanje je potrebovala. Iskala je, prosila, moledovala in se pritoževala. Do republiških organov. Rezultat vsega je bilo to stanovanje. Veliko je sama vložila vanj, denarja in dela. Pleska sama, tudi tla je zbetonirala. O, delati zna. Oče je bil zidar, veliko se je pri njem naučila, mu pomagala zidariti. Žal nima več ne očeta ne matere. Žalostna ugotavlja, da ji zagotovo ne bi bilo tako hudo, če bi kdo od staršev še živel in ji pomagal. Življenje, ki ga živi, je neprijazno, za vse se je potrebno izboriti, živci ji popuščajo.

Včasih si je od sicer vedno skromnega zaslužka lahko kaj prihranila. Čeprav je poletje, o dopustu ne razmišlja. O, pa sta

bila s sinom enkrat na morju. V Splitu. Letovala sta preko bratovega podjetja. Plastičen krožnik z morskim motivom na steni kuhinje je spomin na tisti dopust. Kaj dopust, njo tarejo preživetveni problemi. Kaj dati v lonec danes, kaj jutri. Pokvarila se ji je pečica električnega štedilnika, štedilnik na trdo gorivo je svoje odslužil, kako ga popraviti ali nadomestiti? Kako kupiti vsaj dve toni premoga? Da ju ne bi zeblo, bi potrebovala tudi odeje. Najbolj pa sem presenečena, ko vidim, da nima pralnega stroja. Pelje me v pralnico na drugi strani dvorišča. Velika betonska kad je v njej, in veliko ropotije. Tu pere. Poleti in pozimi. Splakuje v hladni vodi, saj na štedilniku nikoli ne more pogreti dovolj vode. Takih pralnic se spominim iz moje mladosti, vendar takega načina pranja danes ne pričakujem več.

Še mi pripoveduje o sinu, ki je pravkar končal 7. razred. Nič mu ne more nuditi. Niti najbolj navadnega kolesa nima. Pri

KRIČEČ PRIMER

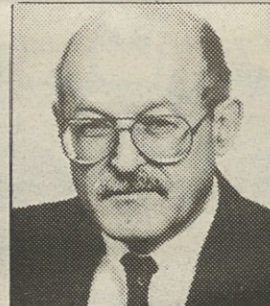
vsaki želji mu dopoveduje, da nima denarja, pa saj fant vse sam vidi, razume, nihče pa ne ve, kako v svoji mladi duši doživlja to pomanjkanje, primerjave z vrstniki, kako bo kompenziral vse to.

Organiziram pomoč, sodelavka podari skoraj nov električni štedilnik. Na Rdečem križu dobim za družino prehranbeni paket, moko, pralni prašek in odeje. S sekretarjem SKEI vse zvoziiva k njej in se z njima veseliva.

Vprašujem okrog in iščem še štedilnik na trdo gorivo in pralni stroj. Pred zimo ju zagotovo najdem. Če bom za fanta našla še kako staro kolo, bom zelo vesela.

Hočem jima pomagati. Ampak v Elektrokovini in povsod drugod je še veliko takih in še hujskih primerov. Le kdo jim bo pomagal?

Marija Eraković

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Potenje je zdravo

V časopisu Zdravje so leta 1930 v številki 7–8 natisnili članek Nekaj dobrih nasvetov za poletje. Eno od poglavij ima naslov Potenje je zdravo.

»Sredstva, s katerimi se varuje človek proti prevelikemu segretju, so različna. Najprvo se ogiblamo vsega, kar bi moglo povzročiti novo toploto v telesu, gibanja, premočne hrane itd. Znebimo se obleke, kolikor je mogoče; v kopelih ali z uživanjem mrzlih pijač se neposredno ohladimo. Preveliko uživanje piva pa ni priporočljivo, kajti pivo pospešuje nastanek masti, ki se vleže kot zaščitna plast okoli telesa in ki bodoče ohlajenje otežkoča. A tudi dobra mati narava nam je dala na pot življenja ceneno in obenem zelo zanesljivo varstvo proti prevelikemu segretju, s tem, da se spremeni koža v prenosljivo kopel: potimo se. Potenje je močna podpora za preprečevanje prevelikega notranjega segretja. Za izhlapevanje potu, to se pravi za pretvorbo posameznih potnih kapljic, ki sestojijo po večini le iz vode, iz tekočega stanja v plinasto stanje je potrebna gotova količina toplote, ki jo dobavlja koža, polna tekoče krvi. S tem se odvzema koži toplota in se koža ohladi, kar se v vročih dneh prav prijetno občuti. Zato v tem pogledu tudi ni dobro, če si pot zberemo, ker nam prinaša ohlajenje le prosto izhlapevanje na koži.

Potenje se smatra po pravici za zdravo in ga zato ne zatirajmo in zadržujmo. Izločanje potu se ureja do gotove meje samo; povprečno se ne izloči več potu, kot ga more v istem času z izhlapevanjem zopet izginiti. So seveda slučaj, ko je potenje bolj močno, zlasti pri gorskih turah itd.

Bolj debeli ljudje se morajo v primeri z vitkejšimi tovariši dosti močnejše potiti, ker njih pod kožo ležeča plast masti kot slab vodilec toplote kljub močnemu potenju oddajo toplote iz notranjosti telesa zelo otežkoča.

Spolšno moremo torej reči:

Potenje je zdravo; in je bolj pravilno, da ga pospešujemo, kot pa zadržujemo.

Nepodpisani članek je zelo zanimiv. Neznani avtor je opisoval potenje poleti. Seveda je popolnoma enak postopek pri delu v vročini. Rad bi dodal še nekaj, kar je avtor izpustil: če telesno tekočino izgubljam, moramo izgubljeno tekočino tudi nadoknaditi. Vse, kar je napisano, drži. Le vedeti moramo, da moramo piti tekočino. Napisal sem tekočino in ne pivo in še manj vino ali druge alkoholne pijače.

V podjetjih, kjer delavci poleti delajo v hudi vročini, priporočamo, da imajo na razpolago velike količine čaja, po možnosti nekoliko zakisanega s C vitaminom in čim manj sladkega. Priporočamo sipkov čaj!

Sicer pa, saj poznamo angleško navado, da so v kolonijah, dokler so jih še imeli, redno pili čaj. Pa mi bo kdo odvrnil, da tudi viski. Res, ampak ne s čajem. O količinah popitga viskija pa nimam podatkov.

Avtor članka veliko piše tudi o higieni in kopanju vsega telesa. Ob potenju se moramo redno kopati. Tistemu, ki pa se noge izredno poltijo in temu primerno smrdijo, pa priporočamo redno umivanje nog nekajkrat dnevno, preobuvanje nogavic, redno menjavo čevljev, sicer bo imel v svoji okolici kar nekaj sovražnikov ali pa vsaj manj prijateljev.

Drhal pa veselo krade naprej

STANDARD(N)A MARIJA K SEBI CONSULTING, d.o.o.

Ob rob neki (ob)sodbi

Ravbarkomanda ovete. Še nikoli tako kot danes. Kako tudi ne, ko pa smo v tej naši nesrečni družbi tako zameštrali posamezne pojme, da se ne ve več, kdaj kdo krade, kdaj goljufa in kdaj privatizira. In potem naj novinar napiše, da je nekdo nekaj ukradel. Bo videl hudiča. Kajti tisti, ki krade, ima običajno že toliko pod palcem, da lahko plača dobrega odvetnika. In potem? No, potem je krog sklenjen. Mi pa se spet vračamo na začetek tega umovanja, ko so posamezni vrednostni pojmi hudo relativne stvari.

Primer, ki nazorno potrjuje takšno razmišljanje, se je zgodil našemu uredniku Cirilu Brajerju, ki je pred leti pisal o nečednih poslih v ljubljanskem Standardu. Kljub temu, da je njegov zapis temeljil na sestanku delavcev Standarda z družbeno pravobranilko samoupravljanja, in si torej po logiki stvari ni mogel ničesar izmisliti, se pravi, da je imel utemeljen razlog verjeti v to, kar piše, se mu je na sodišču zelo čudno godilo. Tožil ga je namreč, kdo drug kot direktor podjetja, in Brajer je izgubil več tožb na prvi stopnji. V zadnji so ga spoznali za krivega storitve kaznivega dejanja po čl. 108/II v zvezi z I KZ RS. Obdolžencu je bila izrečena denarna kazen 8.000,00 tolarjev, ki bi jo moral plačati v osmih dneh. Brajer bi moral plačati tudi stroške kazenskega postopka, ki v tem primeru niso bili zanemarljivi.

Častni in poštene

Naš urednik se je pritožil na Višje sodišče v Ljubljani, na katerem očitno še je nekaj zdrave pameti. Hočem reči, da je sodni senat, sestavljen ga je sodnik predsednik Fedor Kossem ter sodnika Albina Palovšnik-Gabrijan in Andrej Hrovat, o omenjeni vrednostni kolobociji malce razmislil in se ni kot pijanec plota držal časa in prostora anahronističnih členov kazenskega zakonika. Tako se je to sodišče logično vprašalo, katera izmed zapisanih trditev, opisanih v izreku sodbe, je takšna, da lahko škoduje časti in dobru imenu zasebnega tožilca. In zdaj bistvo: »...Ustanavljanje firme, prenašanje komercialnih poslov na drugo firmo, pa četudi je firma usta-

novljena s sorodniki, sosedi in prijatelji ter nakazovanje firmi dnevnice in kilometrine (o čemer je pisal Brajer, op. p.) samo po sebi še ne pomeni nič

v Ljubljani dopustilo zgolj možnost, da bi bil žaljiv naslov »Drhal pa veselo krade naprej«. Pa še v tem primeru bo treba oceniti, ali gre za takšen način izražanja oziroma so podane takšne okoliščine, da se vidi, da je obdolženec to storil z namenom zaničevanja,« je zapisalo sodišče. Da ne bo pomote: omenjeni naslov v nobenem primeru ni letel na Standardovega direktorja, saj gre za naslov rubrike, ki smo ga na »ravbar-

navaja, da so kriminalisti napisali kazensko ovadbo, v podjetju pa so ga suspendirali – kot kaže, ne brez razloga. Emil Ž. je namreč osumljen, da je na račun sorodstvenih zvez svoje podjetje oškodoval za skoraj poldrugi milijon tolarjev. Novembra lani je v nakup 304 ton granulatne rude vermikulit povsem po nepotrebnem vključil tudi podjetje, katerega lastnik je – njegov sin. Prav zanimivo, kaj se lahko izci mi iz »popolnoma nič nečastnega ustanavljanja firme, prenašanja komercialnih poslov na drugo firmo, pa četudi je firma ustanovljena s sosedi, sorodniki in prijatelji ter nakazovanja tej firmi dnevnice in kilometrin«. In hvala Bogu, da je vse to »nič nečastno«, kajti v nasprotnem primeru bi bil danes Brajer že pravno močno kriv, ker je prizadel čast in dobro ime častnih direktorjev. Naj razume, kdor more!

Za ilustracijo si oglejmo zgolj še to, kako potekajo »prav nič nečastni« posli. Konec lanskega junija sta celjska Kovinotehna in ruski rudarski kombinat iz Murmanska podpisala protokol o medsebojnem poslovnem-tehničnem sodelovanju. S protokolom naj bi Kovinotehna prevzela tehnično posodobitev separacije vermikulita v Murmansku. Kovinotehna pa je potem sklenila z nekim zasebnim podjetjem pogodbo, po kateri naj bi slednje realiziralo podpisani protokol. Po tej pogodbi pa naj bi to podjetje od Kovinotehne pridobilo pravico do razpolaganja in samostojnega prodajanja te rude na našem trgu. Tako naj bi nekaj sto ton rude odkupilo tudi podjetje Standard. Firmi sta podpisali pogodbo in vse bi bilo lepo in prav, če ne bi Standard podpisal še ene. Po njej je rudo najprej kupilo zasebno podjetje Video M, katerega lastnik je Emila Ž. sin. Torej je najprej rudo kupilo sinovo zasebno podjetje in jo kot končnemu kupcu prodalo očetovemu družbenemu. Se

rej samo ena: družbeni kapital je treba čimprej olastniti.

Tovrstni »prav nič nečastni« posli bodo izpuhteli sami po sebi šele v trenutku, ko bomo imeli zasebni Standard (po možnosti brez Emila Ž.) in zasebni Video M. Me prav zanima, kako bo potem direktor Standarda posloval s firmo Video M v svojo škodo? Tu se neha vsakršna ljubezen – tudi očetovska. Dokler pa imamo lastninske razmere, kakršnim smo priča sedaj, bo priložnost sama od sebe delala tatu. Posebej v razmerah, ko takšne lopovščine tudi za sodišče niso »nič nečastnega«, kar naj bi bila salomonska rešitev za ne-kaznovanje zvedavih škricov, ki o lopovščini pišejo. Do tedaj pa – navali narod in uživaj v igri ravbarjev in žandarjev.

Kaj te briga za narodnogospodarski račun, če se zanj ne zmenijo najbolj poklicane državne institucije...

Ivo Kuljaž

Zaradi suma kaznivega dejanja ovadili direktorja Standarda iz Ljubljane
Zlorabil svoj položaj?

Na račun sorodstvenih zvez podjetje oškodoval za 1,5 milijona tolarjev

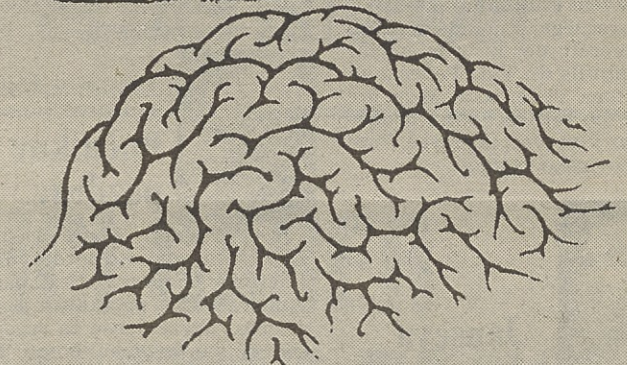
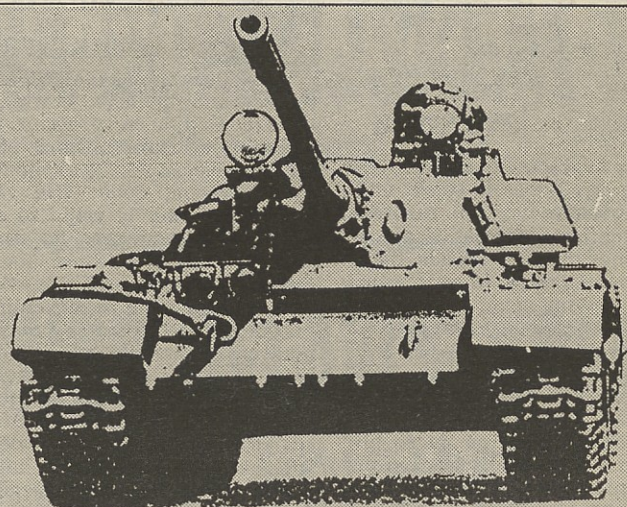
(mf) LJUBLJANA, 12. – Emil Ž., 44, iz Ljubljane, nekdanji direktor družbenega podjetja Standard iz Ljubljane, se utegne zagovarjati pred sodniki, saj ga sumijo kaznivega dejanja zlorabe položaja in pravic odgovorne osebe. Kriminalisti – kot kaže, ne brez razloga. Osumljen je namreč, da je na račun sorodstvenih zvez svoje podjetje

nečastnega, kar bi lahko škodovalo dobremu imenu ustanoviteljev, v tem primeru Standardovih šefov. Hecno, ali ne? Standardovi šefi so vse to delali in tožili Brajerja, ki naj bi prizadel čast in njihovo dobro ime, sodišče pa ugotovi, da pri vsej tej raboti in pisanju o njej ni bilo nič nečastnega, kar bi lahko škodovalo tožitelju. Takšni posli so dandanašnji torej nekaj povsem normalnega in iz tega sledi, da pravzaprav ni jasno, zakaj je Standardov direktor sploh tožil novinarja. Le kaj ga je prizadelo? Napad na njegovo poštenost? Ali je bila prizadeta njegova samopašnost? Iz nadaljevanja te zgodbe bo sledil čisto jasen odgovor. Še prej povejmo, da je Višje sodišče

komandi« uporabili v mnogih primerih. Torej si ga Brajer ni mogel izmisliti ravno za Standard in njegovega direktorja. Škoda, kajti to, kar bo razvidno iz nadaljevanja, bi bilo zanj prav primerno.

Navali narod in uživaj

Mine nekaj let. Naš urednik izgublja tožbe in se pritožuje. Sodišče prve stopnje pa nenehno ugotavlja, kako je bila prizadeta čast in dobro ime tožitelja. Potem pa nekega lepega dne izide v nekem drugem dnevnem časopisu zanimiva novica, da so »zaradi suma kaznivega dejanja ovadili direktorja Standarda Emila Ž. iz Ljubljane«, ki naj bi zlorabil svoj položaj. Pisec

Kisle kumarice in bajoneti

Po objavi dosjeja Zmaga Jelinčiča, ki je bil v Delu podpisan s kraticami C.R., sem v svojem pisanju opozoril na neetičnost takšnega novinarskega ravnanja, ko iz ozkega kroga ljudem znanih razlogov novinarstvo postaja vesten oproda političnih, osebnih in strankarskih obračunov. Če se to dogaja samostojnemu časopisu za samostojno Slovenijo, so stvari tem hujše. Takšna stvar se na koncu seveda nikoli ne more končati drugače kot z javnim pismom vodstvu sedanje Sove oziroma Slovenske varnostno-obveščevalne agencije, v katerem predsednica aktivna novinarjev te hiše in njen glavni urednik prosita za vpogled skupaj z nekaterimi vidnejšimi novinarji v ustrezne dosjeje te znamenite službe. Lepo in hrabro, bi rekel človek na hitro in poprek. Toda kaj, ko je bil v tej isti hiši režim za gospoda poslanca Jelinčiča povsem drugačen. Verjetno zato, ker je šlo za druge cilje, kajti niti pomisliti si ne upam, da ugledni časnik, kot je nedvomno Delo, iz kakršnega koli posebnega razloga ljudi tretira različno, ko posega v njihovo intimo in ogroža ustavno zajamčeno svobodo do zasebnosti in tudi tajnosti tovrstnih dokumentov. Toda očitno gre za to, da se merski vatel spremeni, takrat ko sproži plaz. In Delo ga je! S tovrstnim početjem in drugačnimi merili je odprlo vrata neenakosti državljanov, ki ga skriva za navidezno hrabrostjo nekega obskurnega početja. To bi moralo že na začetku doživeti namesto slavospevov temeljita vprašanja o etičnosti takšnega ravnanja in tudi organi normalne pravne države bi se morali v imenu pravic državljanov, katerih služabniki so, odločiti ukrepati v skladu s svojimi nalogami in pooblastili. Pa zaenkrat nič, razen nove afeze z orožjem.

Toda prav ta je pokazala, kaj vse si narodni junaki in izpričani borci za demokracijo lahko dovolijo v sedanjih razmerah. Nastopi obrambnega ministra na tiskovnih konferencah in v javnosti izredno plastično pričajo, kaj vse je moč razumeti pod nekoliko spremenjenim geslom »demokracija po meri človeka«. Tako zasnovanemu početju ne uidejo ne državni predsednik, ne pravosodni sistem, ne ministrstvo, ki mu je varovanje države navznoter in preganjanje nedovoljenega početja ustavna in zakonska oblast. In ministrov početje je Janševsko zagnano in trmasto, kljub temu, da v nekaj letih se svojega lastnega primera ni razčistil, še najmanj pa odgovoril, zakaj mu je strast zbirati dokumente zaupne narave. Človek lahko najde odgovor samo v aritmiji! Zares gre za neritimsko skakanje iz primera v primer in vsak ostane neraziskan po normalnih poteh, le da sedaj gospod minister že koj na začetku, predno sploh steče zakonsko določena preiskava, javno oznani krivce. To je verjetno zaradi »velike mere zavesti o potrebi spoštovanja temeljnih človekovih pravic«.

In prav v imenu človekovih pravic, nedotakljivosti njegove osebnosti in potrebe po življenju v svobodni demokratični domovini moram za zaključek ponoviti misel, ki so mi jo zgodaj vsadili v glavo: **Z BAJONETI JE MOČ PREVZETI OBLAST, NA NJIH PA NI MOČ SEDETI – BODEJO!**

Slej kot prej bomo spoznali, da se v vročinskem času kislih kumaric marsikaj hitro usmrdi, če ni razumno spravljeno na hladnem.

Milan Bratec

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Pri založbi ČZP Enotnost je izšel roman Petra Božiča

Zdaj, ko je nova oblast

Božiča literarni teoretiki uvrščajo med začetnike slovenske modernistične proze pa tudi modernističnega gledališča. Objavljal je v vseh kasneje prepovedanih slovenskih literarnih revijah, njegova avantgardna gledališka dela so uprizarjali v alternativnih gledališčih, marsikomu je šel in gre v nos kot neutrujen aktualnopolitični publicist, člankar, polemik in pamfletist v večini slovenskih časnikov.

»Literatura v bistvu vedno pomeni negacijo ali afirmacijo vrednot in vrednostnega sistema,« pravi Božič. »Pri mojem pisanju gre za povsem drugačno vsebino, popolnoma druge oblike.«

»Pri vsem, kar sem doslej povedal, ni šlo za nekatere literarne vzorce, bivše ali sodobne, temveč za izrazito avtopoetiko izpovedi. Na ta način je nastala tudi moja struktura romana, ki sploh ni od začetka do konca ena sama sklenjena zgodba. Gre za polifono strukturo zgodbe, ki se dogajajo v enem prostoru in v različnih časih. Poenostavljeno rečeno gre za freske usod posameznih ljudi v tem času, ki se srečujejo, razhajajo in so njihove zgodbe nedokončane tudi, ko se končajo.«

Naj vam prišepnemo, da je prizorišče romana predmetna gostilna nasproti psihiatrične bolnišnice, kjer se dogajajo tudi mnoge zlorabe v imenu »višjih ciljev«.

Figure v romanu so avtentične, pravi avtor, veliko opisanega se je res zgodilo. Čeprav gre za aktualnopolitični naslov, se dogajanje razpenja skozi štirideset let. To je obdobje avtoritarnega sistema, zaradi katerega se je vse v romanu zgodilo, in skozi usode junakov prihaja na dan politikum.

»Takega romana mi pred petimi leti ne bi objavila nobena založba,« pravi Peter Božič. »Še huje, tudi napisal ga ne bi, saj šele sedaj opažam, koliko podzvestne avtocenzure je bilo v nas.«

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam (o)

izvod (ov) knjige **ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST** avtorja Petra Božiča.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Naročeno, dne

Ime in priimek podpisnika:

Cena 1.720 SIT

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročnik bom plačal po povzetju

Žig

Podpis naročnika

